

NEJSTE NA TO SAMA

Informace pro oběti sexuálního násilí a jejich blízké

PROFEM
— PRÁVO
— POMOC

NEJSTE NA TO SAMA

Informace pro oběti
sexuálního násilí a jejich blízké

PROFEM
— PRÁVO
— POMOC

PRA
PRA
PRA
PRA

HA
GUE
GA
G

NEJSTE NA TO SAMA

Informace pro oběti
sexuálního násilí a jejich blízké

© 2019 proFem – centrum pro oběti
domácího a sexuálního násilí, o. p. s.
grafická úprava: © 2019, RedGreenBlue,
Jana Štěpánová
ilustrace: © 2019, Tomáš Kypta

ISBN: 978-80-907512-1-7

PROFEM
— PRÁVO
— POMOC

Úvod

Do ruky se vám dostává brožura určená primárně **obětem sexuálního násilí a jejich blízkým**, která má být nejen poradcem v období bezprostředně po sexuálním útoku, ale také průvodcem na cestě k bezpečnému zpracování tak náročného zážitku. Hovoříme-li v brožuře o **klientce**, rozumíme tím i **klienta**, ženský rod je zvolen z toho důvodu, že se na naší organizaci s problematikou sexuálního násilí obrací převážně ženy. Tím nepopíráme skutečnost, že oběti tohoto typu násilí se stávají i muži, a tedy i oni zde najdou odpovědi na své otázky.

Brožura je rozdělena do čtyř základních částí. **První** objasňuje **podstatu** sexuálního násilí, přibližuje **mýty**, s nimiž se můžete setkat a které mohou vést k nepochopení vaší situace ze strany okolí, a popisuje **konkrétní dopady**, se kterými se můžete po traumatizujícím zážitku setkat.

Druhá část vás provede náročným obdobím následujícím po činu a obsahuje **konkrétní informace, možnosti a doporučení**, jak co nejlépe a bezpečně zvládnout nelehké situace a pocity, které můžete vnímat.

Ve **třetí** části se vám snažíme přiblížit právní možnosti řešení nastalé situace a přinášíme **přehled vašich základních práv**, přehledný **popis průběhu trestního řízení a jeho jednotlivých fází** a upozorňujeme na **finanční nároky a podporu ze strany státu**, které vám náleží, a mechanismy jejich uplatňování.

Vzory podání obsažené ve **čtvrté** části vám mohou posloužit jako vodítko, jak napsat některá potřebná právní podání. Dané ale neznamená, že je musíte vypracovávat sama, vždy se můžete obrátit na **odborníky**, jejichž **kontakty uvádíme v příloze**.

Na konci brožury také naleznete **slovníček odborných pojmů**.

Pokud čemukoli z textu nepochopíte nebo je pro vás náročný jej procházet samostatně, nebojte se a **přijďte se poradit, napište či zavolejte**. Brožuru s sebou můžete vzít i na případnou konzultaci s odborníkem (advokátem, poradcem pro oběti apod.), který vám s vysvětlením nejasností pomůže.

Vždy pamatujte na to, že **ve své situaci nejste sama!**

I. Co si představit pod pojmem sexuální násilí?

Sexuální násilí může mít řadu podob a může být definováno několika různými způsoby, ale jedna věc zůstává stále stejná – není nikdy chybou oběti. Nenese na něm podíl ani způsobem svého projevu, ani stylem oblečení, ani svým chováním nebo vystupováním. Za sexuální útok je zodpovědný pouze jeho pachatel.

Podle definice Světové zdravotnické organizace (WHO) spadá pod sexuální násilí „jakékoliv sexuální jednání zahrnující pokusy o dosažení sexuálního styku, nežádoucí sexuální poznámky a návrhy, činy směřující k obchodování s lidmi či jinak namířené proti sexualitě jedince, které využívají nátlak“.¹

Sexual Assault Support Service (služba pro oběti sexuálního násilí v Tasmánii) označuje za sexuální násilí jakýkoliv sexuální akt, který je z vaší strany nevyžádaný nebo nechťný, zahrnující veškeré formy sexuálního kontaktu, ke kterému jste nemohla dát souhlas.²

Nezisková organizace Persefona, pracující s tématem domácího a sexuálního násilí, na svých webových stránkách uvádí:

„Sexuální útok nastává, když jedna osoba zneužije své síly a sexuálním způsobem překročí osobní hranice druhé osoby bez jejího svolení. Nepatří sem tedy jen pohlavní styk či fyzické doteky, ale i psychická forma nátlaku nebo například ‚jen‘ lechtivé narážky nebo ‚okukování‘, zkrátka vše, co individuální hranice v konkrétní situaci přesahuje.“³

Z výše zmíněných definic je zřejmé, že přinucení nebo nátlak ne vždy zahrnují fyzické násilí. K nucení nebo vymáhání může dojít různými způsoby, jako jsou vyhrožování, autorita osoby, použití zbraně, intoxikace omamnou látkou, zneužití pravomoci, využití něhoho nebo jeho situace. Například osoba, která upadne do bezvědomí po užití drog nebo alkoholu, nemůže souhlasit s pohlavním stykem ani jakoukoliv jinou sexuální aktivitou.

Ve společnosti se můžeme setkat se zkreslenou představou o tom, že sexuální násilí je jen takové jednání, které je možné kvalifikovat jako trestný čin. Za sexuální násilí lze považovat každé jednání se sexuální podtextem, které je vám nepříjemné, se kterým nesouhlasíte, které se vám nelíbí a není pro vás v té chvíli možné nebo bezpečné jej odmítnout.

Pokud se cítíte sexuálně napadena nebo zneužita a tato skutečnost se vám stále vrací a vstupuje opakovaně do vašeho života v myšlenkách, snech, skrze zdravotní obtíže a podobně, je namístě, abyste vyhledala odbornou pomoc. Každý jsme jiný, naše vnímání, prožívání a citění je odlišné a co jednomu nevádí, pro druhého může být zcela nepřijatelné. Neostýchejte se obrátit s žádostí o pomoc na specializované centrum, kde vás vyslechnou, pomohou vám se ve vaší situaci zorientovat, nebudou vás hodnotit ani soudit. Všechny vaše pocity a vaše prožívání v situacích, které jsou vám nepříjemné, dotknou se vás či vám ublíží, jsou opodstatněné a máte na ně právo. Nebojte se s nimi svěřit.

1. Formy sexuálního násilí

Existuje celá škála různých forem sexuálního násilí, ale v úplně základním dělení můžeme hovořit o sexuálním násilí kontaktním a nekontaktním, přičemž se v rámci této brožury nesazíme o úplný výčet všech forem, ale spíše o ilustraci, s jakými formami násilí se můžeme setkávat.

Kontaktní formy

Kontaktní formy sexuálního násilí jsou takové, ve kterých dochází k přímému fyzickému kontaktu pachatele s obětí. Můžeme k nim zařadit například nevyžádané doteky, hlazení, líbání, vynucené nebo neodsouhlasené sexuální praktiky, znásilnění a další.

1 WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2002. *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization. ISBN 92-4-154561-5.

2 SEXUAL ASSAULT SUPPORT SERVICE. It's happened to me – information for adults who have been sexually assaulted. Fact Sheet. In: *Sexual Assault Support Service* [online]. [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.sass.org.au/sites/default/files/resources/its-happened-me-information-adults-who-have-been-sexually-assaulted_0.pdf.

3 PERSEFONA. Co si představit pod pojmem sexuální násilí. In: *Persefona* [online]. [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-sexualni-nasilii>.

Nekontaktní formy

O nekontaktních formách hovoříme tehdy, když pachatel není v přímém fyzickém kontaktu s obětí, ale přesto vstupuje do její intimní oblasti. Mohou to být například voyeurství (sledování nahoty, intimity nebo sexuální aktivity člověka, který o tom neví), exhibicionismus (obnažování genitálu na veřejnosti), vystavování pornografickým materiálům (nucení k jejich sledování), nedovolené pořizování nebo šíření intimních fotografií oběti a podobně.

2. Druhy sexuálního násilí

Můžeme rozlišovat násilí vztahové nebo útočné; jednorázové, opakované či dlouhodobé; páchané jedním nebo více útočníky. Při sexuálních útocích však většinou dochází ke kombinaci těchto forem násilí.

Obecně lze říci, že vztahové násilí bývá **opakované**, páchané jedním pachatelem; útočné je pak většinou **jednorázové** a může zde figurovat jeden nebo i více útočníků. Nicméně vždy se můžeme setkat s výjimkou.

Vztahové sexuální násilí

Je jedním ze způsobů, kterými se snaží násilný partner kontrolovat druhého, a je řazeno mezi formy partnerského násilí. Jedná se většinou o opakované sexuální útoky – od vydírání skrze odmítání intimního života přes nucení k sexu nebo sexuálním praktikám, které jsou pro jednoho z partnerů nepřijatelné, až po znásilnění. Můžeme k němu radit i takové chování ve vztahu, kdy jeden z partnerů strpí sexuální aktivitu s násilným partnerem, aby předešel následnému slovnímu nebo fyzickému útoku.

Když dojde k sexuálnímu násilí ve vztahu, jen sotva se útok stane ojedinělou záležitostí. Násilný partner používá tento druh násilí jako součást kontinuální kontroly a uplatňování moci vůči druhému.

Pokud se na vás partner dopouští sexuálního násilí, může pro vás být náročné si tuto skutečnost vůbec připustit nebo pojmenovat. Je pravděpodobné, že ve vztahu po intimní stránce bylo na začátku vše jinak. Může proto docházet k tomu, že budete bojovat s velmi ambivalentními pocity – situací vám

může komplikovat právě dřívější prožitek uspokojení a důvěry v intimní oblasti, stejně tak skutečnost, že máte svého partnera stále ráda. Může pro vás být velmi těžké toto násilí ohlásit, označit vlastního manžela nebo přítele za sexuálního násilníka a o násilí hovořit. Mohou vás brzdit obavy, že se vám lidé vysmějí, že vám neuvěří, že to nebudou vnímat jako porušování vašich práv, ale jako součást partnerských nebo manželských povinností.

Tyto vaše reakce jsou naprosto přirozené. Je však důležité mít na paměti, že žádný druh násilí do vztahu nepatří a partner by se k vám měl po všech stránkách chovat s úctou a respektem. Sexuální násilí v partnerském soužití je nepřijatelné.

Útočné sexuální násilí

Bývá většinou jednorázové, ale může k němu dojít i opakovaně. Jen v malém procentu případů dochází ke znásilnění na odlehklém místě zcela neznámým pachatelem.

Do útočného sexuálního násilí spadají i násilí, které je vůči vám namířeno osobou, kterou můžete více či méně znát. Může se odehrát na místě, které považujete za bezpečné a kde neočekáváte, že by si k vám někdo něco dovolil. Může to být budova vaší školy nebo vašeho zaměstnání, byt kamarádky nebo kamaráda, u kterých jste na návštěvě, a podobně. Většina sexuálních útoků je totiž spáchána osobou, jež není obětí zcela neznámá. Může to být kamarád, kolega z práce, spolužák, učitel, trenér, soused, duchovní a podobně. V angličtině je tento druh sexuálního násilí označován jako „acquaintance rape“, což znamená znásilnění osobou, kterou oběť zná, a některé zdroje uvádějí, že 80 % znásilnění spadá do této skupiny a více jak 50 % tohoto násilí se odehraje na schůzkách považovaných za rande.⁴

Sexuální násilí v dětství

Hovoříme-li o různých druzích sexuálního násilí, se kterými se můžeme potkat, je nutné zmínit též násilí na dětech v rámci vlastní rodiny i mimo ni.

4 MARSHALL UNIVERSITY. Types of Sexual Assault. In: *Marshall University* [online]. [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.marshall.edu/wcenter/sexual-assault/types-of-sexual-assault/>.

Za sexuální zneužívání dětí považujeme jakékoliv projevy sexuální aktivity, kdy rodič, jiný příbuzný nebo dospělý využívá své převahy nad dítětem. Sexuální zneužívání dětí může nabývat formy fyzické, verbální nebo emocionální, jako například osahávání, vystavování dětí pornografii, focení dětských aktů, obnažování před dětmi, penetrační techniky, a další.

Je známo, že sexuální zneužívání v dětství je hlavním rizikovým faktorem rozvoje dlouhodobých zdravotních (psychických i fyzických) a sociálních problémů, které se mohou přenášet do dospělosti a ovlivňovat partnerský život a rodičovství.

Stát se obětí sexuálního násilí v dětství je jedním z nejtěžších traumat, se kterým se lze jen velmi těžko vyrovnat. Takového násilí se většinou dopouští někdo, koho dítě velmi dobře zná a důvěřuje mu. Dítě neumí identifikovat, že to, co s ním jeho blízký nebo dobře známý člověk dělá, je špatné. Často se stává, že násilná osoba používá takové druhy sexuálního násilí, které jsou nebolestivé, tudíž mohou být dítěti fyzicky příjemné. Tím těžší je odhalení sexuálního násilí na dítěti. Mnoho dětských obětí sexuálního násilí si tuto skutečnost uvědomí až s odstupem času, kdy už mají potřebné zkušenosti a znalosti, aby sexuální násilí dokázaly v tom, co se u nich doma odehrávalo, identifikovat.

Je-li dítě vystaveno bolestivým útokům, domov pro něj přestává být bezpečným místem, kde může všem bezmezně důvěřovat, a stává se nejvíce ohrožujícím místem. Důvěra dítěte nejen v domov, rodinu, ale i celý svět tak bývá naprosto otřesena, což s sebou samozřejmě nese další následky pro jeho psychický, emocionální i sociální vývoj. Děti, které se staly obětí sexuálního násilí, mohou mít problémy s rozpoznáváním nebezpečných situací v průběhu dospívání i v dospělosti. V důsledku prožitého traumatu mohlo u těchto jedinců dojít k posunutí hranic, a mohou se tak snáze stávat obětí dalšího násilí, například školní šikany nebo později partnerského násilí.

Obecně platí, že následky sexuálního zneužívání jsou tím větší, čím mladší bylo dítě při zahájení zneužívání, čím déle zneužívání trvalo a čím těsnější je vazba mezi dítětem a zneužitelem.⁵

Absence souhlasu

Všechny uvedené druhy sexuálního násilí mají společného jmenovatele, kterým je chybějící souhlas. Souhlas může být považován za kontinuální proces v průběhu každého intimního sblížení, kdy oba partneři v jakékoliv fázi mohou říci stop, a zároveň absence otevřeného souhlasu nemůže být považována za tiché ano.

Vaše tělo patří jen vám a vy rozhodujete, kdo, kdy a jak se vás může dotýkat.

5 JEŽKOVÁ, Z. Mýty a fakta o sexuální zneužívání dětí. In: *Rodina.cz* [online]. 14. 11. 2012 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.rodina.cz/clanek9062.htm>.

3. Mýty o sexuálním násilí

→ Pachatelem je většinou cizí člověk

Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, většinu případů sexuálního násilí mají na svědomí lidé z blízkého okolí, které dobře znáte, často jim důvěřujete nebo jste na ně odkázána, případně jsou pro vás autoritou. Jen asi ve 20 % případů dochází k napadení cizím člověkem.⁶

→ Hlavním motivem sexuálního násilí je sexuální touha

Při sexuálním násilí jde především o uplatnění moci a kontroly, o ponižení a zneužití fyzické nebo jiné převahy, kterou pachatel nad vámi má. Sexuální touha nehraje v těchto případech téměř žádnou roli.

→ Sexuální násilí se týká jen atraktivních mladých žen

Sexuální násilí se může týkat úplně každého, bez rozdílu pohlaví, věku, sexuální orientace a dalších. Hlavní roli při sexuálním útoku nehraje subjektivní atraktivita oběti, ale touha po kontrole a moci na straně útočnicka.

→ Agresorem může být jen muž

Sexuálního násilí se dopouštějí i ženy vůči mužům. Pro muže bývá ještě mnohem obtížnější se s prožitým traumatem svěřit, nebo sexuální násilí dokonce ohlásit na policii. Největší překážkou je obvykle stereotypní vnímání muže jako neohroženého jedince, který se přece musí ženě vždy ubránit.

→ Neexistují pádne důvody, proč by oběť nemohla sexuální napadení ihned ohlásit

Naopak. Oběti musí čelit řadě překážek při svém rozhodování napadení ohlásit. Svou roli hraje strach nebo pocitu studu a viny, které jsou silně podporovány stále přetrvávajícím stereotypem, že oběti si za útok mohou samy. Je pro ně pak velmi těžké se někomu s traumatickým prožitkem svěřit. Mohou to být ale i výhrůžky pachatele, které jim brání o násilí mluvit, ohlášení mohou bránit i ambivalentní pocity vůči pachateli, pokud je to někdo oběti velmi blízký. Překážkou může být též nízký věk oběti nebo její momentální psychický stav.

→ Sexuálního násilí na dětech se dopouštějí jen pedofilové

Sexuální útok vůči dítěti není většinou veden zájmem o nedospělého jedince, ale možností snadné a dostupné kořisti, tedy objektu sloužícího pro vlastní uspokojení. K sexuálnímu zneužívání dítěte se často uchylují jedinci, kteří nemají dostatek sebevědomí nebo příležitosti mít sexuální styk s partnerem odpovídajícího věku nebo je pro ně dětská oběť prostě dostupnější, a vůbec se u nich nemusí projevovat pedofilní sklony.

→ Kdyby to doopravdy nechtěla, bránila by se

Pokud se oběť sexuálnímu násilí aktivně nebrání, neznamená to, že násilí schvaluje, líbí se jí nebo jí nevádí. Znamená to, že existují objektivní důvody, proč žádný odpor nemůže nebo není schopna vyvinout. Může mít strach, že agrese útočnicka jejím obranným jednáním eskaluje, může být útokem paralyzována nebo může mít předchozí zkušenost, že odpor je zbytečný a následky sexuálního útoku jen zhoršuje.

→ Ke znásilnění ve vztahu nemůže dojít

Ten, kdo donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku, případně k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, dopouští se trestného činu znásilnění, ať je obětí cizí člověk, nebo vlastní partner.

→ Určitě na sobě měla něco provokativního

Za sexuální násilí je vždy zodpovědný pachatel. Většina obětí sexuálního násilí byla oblečena v běžném civilním oblečení, například v běžném kalhotovém kostýmu, triku a džínách, letních šatech, zimní bundě, pracovním oblečení nebo třeba v dětském pyžamu. Žádné oblečení není zodpovědné za sexuální násilí.

Výše uvedené mýty často přispívají k udržování takzvané rape culture, kde není kladen důraz na to, že nikdo by se neměl dopouštět sexuálního násilí, ale spíše na to, že je potřeba se chovat tak, abych nebyla sexuálně napadena, což samozřejmě vede k obviňování oběti a dopady prožitého traumatu se tak zvyšují.

6 RAINN. Perpetrators of Sexual Violence: Statistics. In: RAINN [online]. [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.rainn.org/statistics/perpetrators-sexual-violence>.

4. Možné reakce na sexuální násilí

Prvními reakcemi na prožitou traumatickou událost spojenou se sexuálním násilím často bývají stud, vina, strach, bagatelizace nebo popírání.

Po napadení můžete pociťovat silný stud, můžete si myslet, že jste horší než ostatní, že jste špinavá, špatná, slabá, vadná, ocejchovaná. Mějte však na paměti, že nic z toho, co se stalo, z vás nedělá horšího nebo méně hodnotného člověka, zůstáváte stále stejnou lidskou bytostí, která si zaslouží úctu a respekt.

Po zážitku sexuálního napadení také můžete být přesvědčena, že celá událost je vaše vina – v takovém okamžiku může být velice těžké přenést zodpovědnost za spáchané násilí na útočníka. Mohou vás napadat různé otázky a myšlenky: Proč jsem tudy šla pozdě v noci sama? Možná jsem se měla jinak obléci. Neměla jsem se s ním opít. Třeba jsem mohla udělat něco jinak. Možná jsem to vyprovokovala. Asi jsem byla moc důvěřivá.

Obvykle máme tendenci hledat pochybení nejprve sami u sebe, k čemuž nás může vést mimo jiné potřeba mít věci pod kontrolou. Připustíme-li, že jsme situaci nemohli sami nijak ovlivnit, čelíme obrovské bezmoci. Skutečnost je ale taková, že veškerou vinu za to, co se stalo, opravdu nese výhradně ten, kdo se násilí dopustil. Nikdo nemá právo se k vám takto zachovat.

K dalším poměrně častým reakcím na sexuální násilí patří popírání nebo bagatelizace, což jsou obranné mechanismy, které mohou pomoci ve chvílích, kdy je příliš těžké čelit prožitému napřímo. Ve vaší hlavě tak mohou vříti myšlenky jako: Nebylo to tak zlé. To, co se stalo mně, nebylo tak hrozné ve srovnání s tím, co se děje jiným. To, co já, určitě zažil kdekdokdo. Stalo se to jen jednou. Jsem úplně v pohodě, nic nepotřebuji.

Obranné mechanismy si můžeme představit jako nárazník, který pomáhá utlumit tíži dané situace do chvíle, než jsme schopni zpracovat traumatický prožitek způsobem, který nám přinese dlouhodobější nebo trvalou úlevu.

I ostatní reakce mohou být velmi různorodé. Můžete mít pocit, že už nikdy nic nebude jako dřív; můžete být přesvědčena,

že se vám stalo něco, co se nikdo nesmí nikdy dozvědět; můžete cítit silný vztek, který může být obrácen proti pachateli, ale stejně tak proti vám samotné; můžete mít silnou potřebu pomstít se pachateli; můžete cítit, že o tom okamžitě potřebujete s někým mluvit; můžete být silně přesvědčena, že musíte okamžitě někam utéct nebo se schovat; můžete mít potřebu vypadat okamžitě co nejpřírozeněji; můžete dělat, že se nic nestalo; můžete prožívat vztek na své tělo, které vnímáte, jako by vás v danou chvíli zradilo, podvedlo.

Ať jsou vaše první myšlenky, potřeby a reakce jakékoliv, jsou vzhledem k prožité zkušenosti zcela normální a je v pořádku, že se cítíte tak, jak se cítíte. Každý prožívá různé životní situace individuálně, stejně tak individuální jsou reakce na prožité trauma nebo jinak těžkou událost. Na všechny své pocity a myšlenky máte právo.

5. Dopady sexuálního násilí

V důsledku sexuálního násilí dochází k absolutnímu narušení tělesné, duševní i emoční integrity člověka. Zotavování se z následků prožitého násilí je složitý a dlouhodobý proces, který u každé oběti nabývá jiné podoby. Může trvat týdny, měsíce, ale i roky. Pokud trauma z prožitého násilí zůstává neošetřeno, může vést k závažným psychickým následkům od posttraumatické stresové poruchy přes úzkosti, deprese, izolování se od společnosti až k pokusům o sebevraždu.

Akutní dopady sexuálního násilí

→ Fyzické

tělesná poranění, nákaza pohlavně přenosnými chorobami, těhotenství, bolesti hlavy a dalších částí těla, pocity na zvracení, zvracení, poruchy příjmu potravy, změna spánkového režimu, únava a další

„Zvracím pokaždé, když mám sex se svým přítelem, buď předtím, nebo potom, pořád mě hrozně bolí břicho, hlavně v podbřišku, cítím tam neustálý tlak, hrozně napětí a nemůžu vůbec spát, už nevím, jak bych své potíže příteli vysvětlila, on o tom neví, nedovedu si představit, že bych mu to řekla, hrozně se stydím, tak strašně moc se stydím a mám strach, že už mě nebude chtít...“
Marcela, 32 let*

* Jména klientek, jejichž příběhy v brožuru citujeme, byla změněna.

→ **Psychické**

flashbacky, noční můry, úzkosti, snížené sebevědomí, zneužívání alkoholu a jiných drog a další

„Můžu fungovat, jenom když se napiju, pak to přestane bolet, přestane to existovat, najednou jsem někdo jiný, jsem zase svobodná, můžu dýchat, tancovat, smát se, být bez starostí, když vystřízlívím, je mi zle, zavřu se do pokoje a začnu se řezat, nenávidím se, nenávidím svoje hnusný tělo, jsem nula, jsem špinavá hnusná nula, která si nic dobrého nezaslouží...“

Johanka, 16 let

→ **Emocionální**

například pocity viny, studu, strachu, trapnosti, nedůvěry, smutku, vzteku, zloby a další, nemožnost porozumět svým pocitům, může se vám stát, že nekontrolovatelně brečíte nebo dostanete záchvat smíchu, můžete mít pocit, že vlastně necítíte vůbec nic, že jste prázdná, a další

→ **Kognitivní (poznávací)**

nemožnost vybavení si události nebo jednotlivých úseků či posloupností událostí; nesoustředěnost, neustálé nebo vracející se myšlenky na to, že jste něco měla udělat jinak; pocit, že slyšíte, že lidé kolem vás mluví, ale vy jejich slovům nerozumíte, a další

„Máma mi říkala něco o tom, že musím jít okamžitě na policii, a mluvila a mluvila, jednotlivým slovům jsem rozuměla, ale vůbec mi dohromady nedávaly smysl, nebyla jsem schopná je pochytat, chtěla jsem jen někam zalézt a mít klid, nikoho neposlouchat, nemuset nic vysvětlovat, chtěla jsem, aby mi bylo zase dobře, aby se mi ten příšernej obraz vymazal z hlavy, aby se to vůbec nestalo...“

Pavλίna, 21 let

Dlouhodobé dopady sexuálního násilí→ **Fyzické**

Může dojít ke zhoršení vašeho fyzického zdraví, mohou se u vás objevovat různé somatické potíže (bolesti hlavy, bolesti zad, zhoršené zažívání, třes, tiky apod.).

Psychické

Může u vás přetrvávat pocit celkového tělesného napětí a všudypřítomného děsivého strachu – tyto úzkostné stavy mohou dlouhodobě přetrvávat, mohou se u vás objevit časté změny nálad či poruchy spánku, rozvinout se deprese nebo další poruchy (např. posttraumatická stresová porucha, fobické poruchy nebo panické ataky).

→ **Emocionální**

Mohou vás paralyzovat pocity absolutní bezmoci, můžete mít pocit, že už pro vás na světě není bezpečné místo, že žijete v neustálém ohrožení, že už nikdy nedostanete svůj život pod kontrolu, že už nikdy nikomu nebudete moci důvěřovat.

→ **Sociální**

Mohou se u vás rozvinout problémy navazovat a udržovat intimní vztahy, můžete používat sex jako způsob copingového (zvládacího) mechanismu – to znamená, že můžete mít například tendenci vyhledávat sexuální kontakty více než dříve, abyste nabyla dojmu, že tentokrát můžete mít situaci plně pod kontrolou, může vám hrozit sociální izolace v důsledku vyhýbavého chování, kdy pro vás může být velmi obtížné navštěvovat místa, která jsou podobná tomu, kde k napadení došlo, a podobně.

„Stalo se to těsně před svatbou, bylo mi 26, svému nastávajícímu jsem to neřekla, byl to jeho nejlepší kamarád, manželství nám nevydrželo, po dvou letech jsme se rozvedli, střídala jsem pak chlapy doslova jako ponožky, vždycky to byl jen prázdný sex, surový, bezobsažný sex, k nikomu z nich jsem nic necítila, jako kdybych už neuměla mít ráda... Sebe ani nikoho jiného... Dodnes to nechápu, co jsem si myslela? Teď už se smírju s tím, že zůstanu sama, bez partnera, bez dětí už určitě...“

Jarka, 44 let

Ať prožíváte cokoliv z výše uvedeného nebo ještě úplně jiné pocity a hlavou vám běží různé myšlenky, může vám pomoci někomu se svěřit s tím, co se ve vás odehrává. Naděje na zlepšení vaší momentální situace existuje a pomoc je dostupná. Nezůstávejte na to sama.

II. Co dělat po napadení?

Bezprostředně po napadení

Můžete cítit silnou potřebu dostat se do bezpečí a pravděpodobně je to v tomto okamžiku skutečně to, co nejvíce potřebujete. Pokuste se co nejrychleji dostat na bezpečné místo a požádejte někoho ze svých blízkých, ať zůstane s vámi. Neznamená to, že s ním musíte okamžitě sdílet to, co se stalo, vysvětlíte jen, že nyní potřebujete nebýt sama. Pokud se na to však cítíte, můžete se svěřit s tím, co se stalo – váš blízký vám může pomoci společně naplánovat další kroky.

Pokud se rozhodnete řešit napadení ohlášením na policii, je nutné myslet na **zajištění důkazů**, což může být **extrémně náročné**. V ČR sice existuje doporučený postup k vyšetřování obětí sexuální agrese,⁷ ale tato metodika není v praxi zatím běžně využívána. Nicméně v případě nutnosti je možné se na tento dokument **odkázat a vyžadovat**, aby příslušný lékař postupoval při ošetření a odběru biologického materiálu dle instrukcí v něm uvedených. **Metodika** popisuje jednotlivé kroky, které je nutné provést, aby zajištěné důkazy byly využitelné v trestněprávním řízení. Těmito kroky jsou: **popis anamnézy**, jehož součástí je i **popis celé události**; dále **záznam celkového vyšetření** a **popis odběru biologického materiálu**. Metodika popisuje rovněž profylaktická opatření (soubor činností a praktických opatření, které znamenají **ochranu před určitou nemocí**) a způsob vyhotovení lékařské zprávy, jejíž nedílnou součástí je i uvedení skutečnosti, **na čí žádost je zpráva vystavena**. Je-li vystavena na žádost klientky, není možné ji bez jejího předchozího souhlasu poskytnout třetím stranám.

7 KOVÁŘ P., ČEPIČKÝ P., DVOŘÁK V. *Doporučený postup k vyšetřování obětí sexuální agrese při poskytování péče obětem znásilnění a sexuálního zneužívání*. Česká gynekologie [online]. 2009, 74 (4), s. 309-316. ISSN 1805-4455 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <http://www.gynultrazvuk.cz/data/clanky/10/dokumenty/j-2009-4-doporuceny-postup-k-vysetrovani-obeti-sexualni-agrese-pri-poskytovani-pecce-obetem-znasilneni-a-sexualniho-zneuivani.pdf>.

Pro výše popsané vyšetření je nutné **zajistit co nejvíce důkazů**, což na vás klade nárok **vydržet se například neumýt, nenapít, nevyčistit si zuby nebo nepřevléci si oblečení**. Všechna tato opatření pro vás mohou být nesmírně obtížná a je pochopitelné, pokud u vás převáží potřeba okamžité hygieny, protože pocit očištění pro vás může být momentálně stěžejní. **Neznamená to, že tímto postupem úplně ztrácíte možnost řešit událost ve spolupráci s policií.**

„Potřebovala jsem se umýt, potřebovala jsem ze sebe smýt všechnu tu potupu, hanbu, stud, tu špínu, měla jsem pocit, že ušpiním i své rodiče, svou sestru a bratra, jen jsem se zběsile drhla, až mě pálila kůže na stehnech, chtěla jsem to všechno umýt...“
Laura, 19 let

Dalším krokem ve vaší situaci možná bude **vyhledání odborné pomoci**. Pro okamžitou pomoc je dobré obrátit se na **krizová centra a specializované poradny**, jejichž seznam najdete v kapitole Kontakty na str. 87. Tam vám pomohou se zpracováním úplně prvních reakcí na vaši zkušenost, poskytnou vám nezbytnou psychologickou podporu a péči. S krizovým intervencem můžete naplánovat postupné kroky a stanovit malé cíle pro nadcházející dny.

Přibližně měsíc po napadení

Zhruba měsíc po události se do popředí vašeho zájmu může dostat nutnost posunout se dále. Může u vás převládat **potřeba vše odsunout, zapomenout, nemyslet na to** a podobně.

V této době může být užitečné **vyhledat někoho, komu můžete důvěřovat** a sdílet s ním dlouhodoběji své pocity a myšlenky v procesu psychoterapie.

Je před vámi náročný a dlouhodobý úkol týkající se vyrovnání se s prožitou zkušeností, s reakcemi a emocemi, které se k ní vážou a objevují se, ať chcete, nebo ne.

V tomto období může být také velmi nápomocné zvážít i **medikaci** (předepíše psychiatri nebo praktický lékař). Ta vám může pomoci čelit všemu, co se k vám v rámci prožívání, cítění nebo myšlení bude vracet, a může vám usnadnit návrat do běžného života mezi vaše přátele, do zaměstnání nebo do školy.

S odstupem času...

Pro integraci traumatického prožitku a znovuobnovení plnohodnotného života bude možná nutná dlouhodobá psychoterapie.

Proto je velmi důležité spolupracovat s terapeutem, kterému **plně důvěřujete** a se kterým si **dobře rozumíte**. V psychoterapeutickém procesu je nejdůležitější vybudování důvěrného vztahu s terapeutem – je-li vztah dobře navázán a funguje, je pak většinou vedlejší, jaký zvolíte terapeutický směr. Nicméně jako nevhodnější jsou uváděny směry

zaměřené na práci s tělem a takové, které jsou psychodynamicky orientované.

Vedle individuální psychoterapie je možné využít též **párové psychoterapie** pro řešení soužití s aktuálním partnerem, případně můžete využít služeb **sexuologa**.

Svou zkušenost můžete zpracovat také v rámci **skupinové psychoterapie**. Skupina vedená odborníkem se může stát bezpečným prostorem pro sdílení velmi těžké životní události s lidmi s podobnými prožitky a zároveň v rámci skupinové dynamiky můžete dostat řadu cenných zpětných vazeb.

Obnovení sexuálního života

Co se týče následného sexuálního života, je normální prožívat širokou škálu pocitů a mít velmi různorodé reakce.

Může se vám v hlavě vynořovat otázka, zda ještě někdy budete mít chuť na sex a budete schopna cítit se při něm **bezpečně a dobře**. Možná budete potřebovat **ujistění**, že jste pro partnera **atraktivní** stejně jako do doby před sexuálním napadením. Nebo se můžete obávat, že sex nebo intimita vám budou **připomínat útok**. To vše jsou běžné obavy a reakce u mnoha lidí po traumatickém zážitku ze sexuálního útoku. **Jděte svým vlastním tempem, po malých krocích a jen tehdy, kdy jste připravena mít znovu sex.**

Pokud jde o jakýkoli druh sexuálního styku nebo sexuálního kontaktu, **pojmenujte jasně svému partnerovi své potřeby** (co ano) **a limity** (co ne). Váš partner si nemusí být jistý tím, jak na vás reagovat, co je pro vás ve vzájemném kontaktu nyní akceptovatelné, a může potřebovat ujistění, že je v pořádku se vás dotknout. Pokud něco nechcete dělat, protože vám to

připomíná útok, sdělte to svému partnerovi. **Sdělte jasně, jaké druhy fyzické nebo sexuální intimity jsou pro vás příjemné.** Pro obnovu intimního soužití je nejpříznivější, když váš partner následuje a plně respektuje vaše tempo a potřeby.

Co může dělat okolí

Sexuální napadení je zničující zážitek pro jednotlivce, kterých se týká, ale stejně tak pro ty, kteří jsou jim blízcí. Členové rodiny a přátelé také zažívají různé emoce a mají různé reakce poté, co je sexuálně napaden někdo, koho mají rádi. Můžete tak zažívat obdobné pocity jako váš blízký.

Tyto pocity a reakce jsou v takové situaci normální. Pravděpodobně se ve svých pocitech sami těžko orientujete a může pro vás být velmi složité zůstat vnímaví a citliví k pocitům napadeného. **Váš blízký ale potřebuje, abyste byli v tu chvíli stabilní a byli mu oporou.** Sami můžete jeho situaci vidět jasně, můžete mít představu, že nejlepší by bylo obrátit se s celou záležitostí na policii, ale v tuto chvíli je nutné zcela **respektovat jeho potřeby a přání.** Nyní si potřebuje ověřit, že **může sám o sobě plně rozhodovat.**

Můžete bojovat s myšlenkami, že kdyby se situace odehrála jinak, nemuselo k napadení dojít, ale přesto **nikdy ani náznakem nedejte oběti sexuálního násilí nájevo, že vás napadlo, že si nějakým způsobem mohla nastalou situaci přivodit vlastním přičiněním.** Za páchané násilí je **vždy** plně zodpovědný **ten, kdo se ho dopustil** nebo dopouští! V této chvíli potřebuje váš blízký **plnou důvěru, pochopení a podporu.** Napněte všechny síly, abyste tu pro něj mohli být v takovém rozsahu a takové míře, jakou právě potřebuje. Vystihnout správný moment a správnou reakci se může zdát velmi komplikované, ale pokud budete pozorně naslouchat a respektovat potřeby svého blízkého, může být vaše podpora naprosto klíčovým momentem na cestě k jeho uzdravení.

K běžným pocitům nebo nutkáním osob blízkých napadenému patří snaha o **pomstu** vůči pachateli sexuálního násilí. Vaše pocity hněvu a touhy po spravedlivém trestu jsou zcela pochopitelné; jednat však podle tohoto nutkání nebude užitečné pro toho, kdo byl sexuálně napaden. V takových případech je **bezpečnější najít alternativní způsoby, jak uvolnit svůj hněv a zpracovat svou bezmoc.**

„Najednou jsem měla pocit, že ji nemůžu obejmout, pocítovala jsem k ní odpor, už to nebyla moje malá nevinná sladká holčička, najednou byla pošpiněná, cítila jsem se hrozně, že takhle vůbec vnímám vlastní dítě, ale nemohla jsem ty hrozné myšlenky ovlivnit, zároveň jsem cítila hroznou bezmoc a vztek, na něj, chtěla jsem ho zabít za to, co mojí malé prováděl...“
matka zneužívané čtyřleté holčičky

Vzhledem k náročnosti situace a zátěži, kterou znamená sexuální násilí rovněž pro okolí oběti, je u blízkých osob namíště vyhledat **odbornou pomoc** i pro sebe, případně s odborníky konzultovat, jak se svými blízkými jednat a nejlépe je podpořit.

Někdy může být velmi obtížné být plně a trpělivě k dispozici vašim blízkým po sexuálního napadení. S odstupem času můžete nabytí dojmu, že už se váš blízký s událostí **vyrovnal**, ale **najednou zareaguje naprosto neočekávaně** – může být slovně nebo fyzicky agresivní ve chvíli, kdy jste na něj milí; pokud se stáhnete, může vás obvinít, že je vám lhostejný, a podobně. Tohle vše je za daných okolností normální a souvisí s procesem vyrovnávání se s traumatickou zkušeností. Pokuste se být i v tomto trpěliví a mějte na paměti, že vaše vnímání situace je přece jen odlišné. Přesto zůstávejte v kontaktu s vašim blízkým, nevyhýbejte se tématu a doptávejte se na jeho pocity a potřeby. Zároveň ho nenuťte o zkušenosti více mluvit, pokud ještě/právě/už nechce.

Nikdy nenabízejte, oč sám nepožádá, nesnažte se mít jeho život pod kontrolou a ani nepřebírejte zodpovědnost za úkoly, které zvládá sám.

Po takové zkušenosti je pro každého stěžejní **přebírat postupně kontrolu nad vlastním životem** a významným krokem k této kontrole může být i **samostatné učinění sebemenšího rozhodnutí.** Proto za oběť nerozhodujte ve zdánlivých maličkostech, nad kterými byste se jindy sotva pozastavili. Je důležité, aby člověk po zážitku sexuálního útoku znovu pocítil, že **v jeho moci** zůstává řada dalších věcí, o kterých může rozhodovat i přesto, že **prožil období velké bezmoci**, za kterou však nenese odpovědnost.

Veškeré výše uvedené informace jsou jen **vodítkem** k tomu, **co je možné cítit** a prožívat po zkušenosti se sexuální násilím. Pokud se cítíte ještě úplně jinak a napadají vás jiné věci či máte

odlišné zkušenosti, je to jen dokladem toho, že na obdobný prožitek **může každý reagovat různě** a prožívání je ryze individuální. Je tedy zcela na vás, jak výše uvedené informace uchopíte nebo zda se rozhodnete využít kapitol následujících, které se dotýkají trestněprávního řešení sexuálního násilí.

Vždy můžete jít vlastní cestou a každý by měl vaše rozhodnutí plně respektovat.

III. Vaše práva a jak je uplatňovat

V následujícím textu vám chceme poradit, jak postupovat, cítíte-li se (byla-li jste nebo jste-li) ohrožena sexuálním násilím, a pomoci vám orientovat se v základních trestních postupech a právech, která vám náleží.

1. Základní přehled a pojmy

1.1 Rozhodující právní předpisy

Jakožto oběť sexuálního násilí vás chrání řada právních norem. Právní ochrana obětí sexuálního násilí, respektive obětí trestných činů, není upravena jen v jednom zákoně; příslušná ustanovení nalezneme v několika normách ústavního, trestního, ale i správního práva, včetně několika směrnic Evropského parlamentu a Rady Evropské unie:

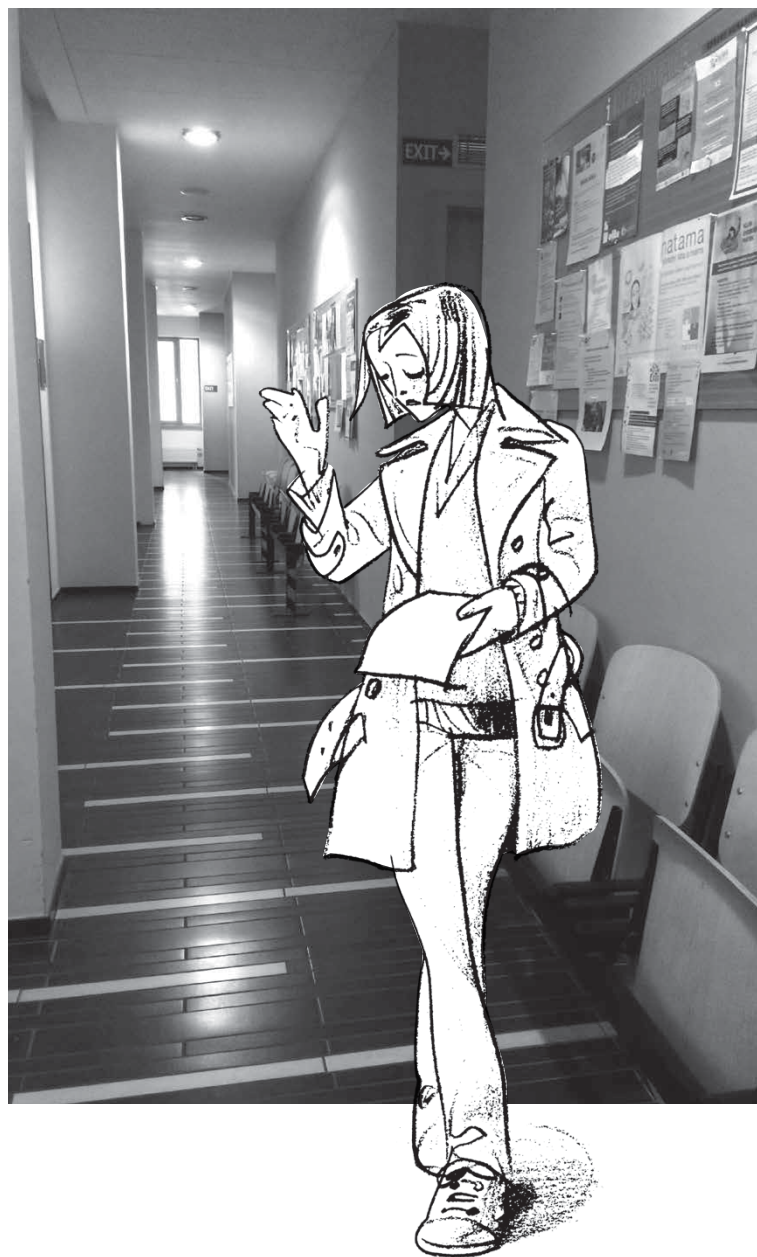
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (LZPS)
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění (TZ nebo trestní zákoník)
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění (TR)
- Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění (ZOTČ)
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění (zákon o policii)
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění (zákon o sociálních službách)
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění (z. ř. s.)
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění (OdpP)
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, v platném znění (zákon o přestupcích)
- Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka, v platném znění (OchSvěd)

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. prosince 2011 o evropském ochranném příkazu
- Směrnice Rady Evropské unie 2004/80/ES ze dne 29. dubna 2004 o odškodňování obětí trestných činů

1.2 Trestné činy související se sexuálním násilím

Pachatelé sexuálního násilí se mohou dopouštět těchto trestných činů:

- ublížení na zdraví (§ 146 TZ),
- těžké ublížení na zdraví (§ 145 TZ),
- obchodování s lidmi (§ 168 TZ),
- týrání svěřené osoby (§ 198 TZ),
- týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ),
- nebezpečné vyhrožování (§ 353 TZ),
- nebezpečné pronásledování (§ 354 TZ),
- omezování osobní svobody (§ 171 TZ),
- zbavení osobní svobody (§ 170 TZ),
- útisk (§ 177 TZ),
- zavlčení (§ 172 TZ),
- vydírání (§ 175 TZ),
- znásilnění (§ 185 TZ),
- sexuální nátlak (§ 186 TZ),
- pohlavní zneužití (§ 187 TZ),
- soulož mezi příbuznými (§ 188 TZ),
- kuplířství (§ 189 TZ),
- prostituce ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190 TZ),
- šíření pornografie (§ 191 TZ),
- výroba a nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ),
- zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ),
- účast na pornografickém představení (§ 193a TZ),
- navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b TZ) a další.

1.3 Oběť trestného činu

Kdo je oběť trestného činu?

- 1) **Fyzická osoba**, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, byla jí způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.
- 2) V případech, kdy **oběť následkem trestného činu zemře**, považují se za **oběti též její osoby blízké**, jimž v důsledku smrti oběti vznikla újma. ZOTČ konkrétně chrání **příbuzné v pokolení přímém, sourozence, osvojení, osvojitele, manžele nebo registrované partnery, druhy nebo osoby, kterým oběť ke dni své smrti poskytovala nebo byla povinna poskytovat výživu**.

1.4 Zvlášť zranitelná oběť

Trestní řízení může pro oběť sexuálního násilí představovat značnou zátěž a může vzbuzovat obavy. **Zákon o obětech trestných činů (ZOTČ)** na to pamatuje a oběti sexuálně motivovaných trestných činů, kterým hrozí zvýšené riziko utrpení druhotné újmy (zejména s ohledem na jejich věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní), řadí mezi „**zvlášť zranitelné oběti**“ (**ZZO**).

Automaticky do kategorie zvlášť zranitelných obětí spadají:

- **děti,**
- **oběti obchodování s lidmi,**
- **oběti teroristických útoků.**

Pokud tyto skutečnosti (postižení či handicap, vysoký věk) mohou vzhledem k okolnostem případu a poměrům dané osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy, patří mezi ZZO:

- **handicapovaní,**
- **lidé ve vysokém věku.**

Za podmínky zvýšeného rizika druhotné újmy jsou pak ZZO:

- **oběti sexuálního násilí,**
- **oběti trestných činů násilných nebo zahrnujících pohrůžku násilím či nátlak,**
- **oběti organizovaného zločinu a trestných činů spáchaných pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině.**

Zákon stanoví, že každého, kdo se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba za oběť považovat. To neplatí, vyjde-li najevo opak nebo se jedná o zneužití postavení oběti.

V případě pochybností o tom, zda je oběť zvlášť zranitelnou, je třeba ji za zvlášť zranitelnou považovat.

Jako zvlášť zranitelná oběť máte právo:

- **na obzvláště citlivý výslech**, prováděný pokud možno tak, aby nemusel být opakován,
- požádat, aby **výslech prováděla osoba stejného nebo opačného pohlaví,**
- požádat, abyste se **během výslechu ani při soudním řízení nesetkala s pachatelem,**
- nárok na **bezplatné poskytnutí odborné pomoci.**

Nicméně nehleďte na to, zda vás orgány činné v trestním řízení za zvlášť zranitelnou oběť považují, zůstává vám řada možností, jež blíže představují následující kapitoly.

2. Práva obětí sexuálního násilí

Jako oběť trestné činnosti máte svá práva zaručená nejen trestním řádem a trestním zákoníkem, ale především **zákonem o obětech trestných činů**.

Práv je opravdu velké množství a není vaší povinností všechna znát nazpaměť. Naopak, jak si ještě ukážeme, je **povinností policie a dalších orgánů** činných v trestním řízení **vás o vašich právech informovat**. S volbou vhodného postupu vám může poradit **váš právní zástupce (zmocněnec) i pracovníci organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů**.

Mějte tuto brožuru s sebou jako pomocníka a neváhejte se ptát, pokud vám cokoliv nebude jasné.

2.1 Právo na poskytnutí odborné pomoci a informací

a) Odborná pomoc

Jak jsme již zmínili, odborná pomoc vám může usnadnit vyrovnávání se s nastalou situací a provést vás postupným procesem zotavování.

O jakou pomoc jde?

- psychologické poradenství
- sociální poradenství
- právní pomoc
- poskytování právních informací
- restorativní programy

Jak na to?

- Odbornou pomoc poskytují subjekty zapsané v oficiálním registru, který najdete na otc.justice.cz
- Záleží na vašich individuálních potřebách a preferencích, jakou pomoc a kde vyhledáte a na jaké podobě spolupráce se dohodnete.

Od kdy a na jak dlouho?

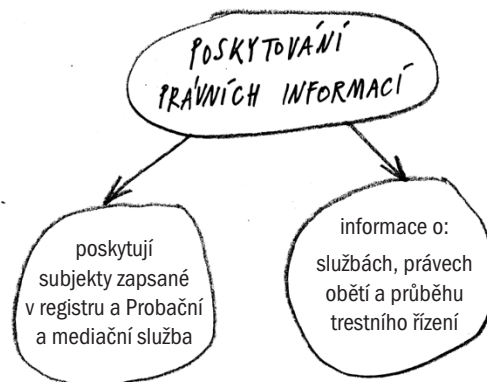
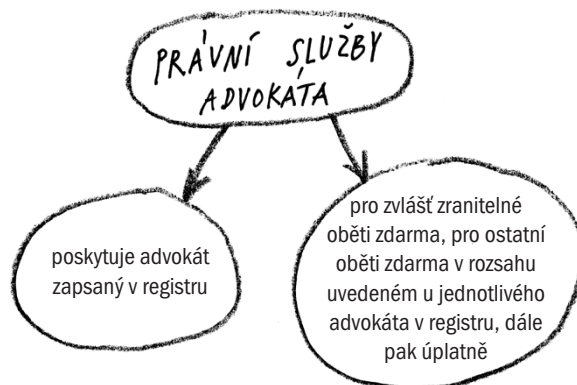
- Nejsou žádná omezení. O odbornou pomoc můžete žádat již před zahájením trestního řízení, v jeho průběhu i po jeho skončení.
- Odborná pomoc je poskytována, jak dlouho je třeba.

Zdarma, či za peníze?

- Zvláště zranitelným obětem je tato pomoc poskytována vždy zdarma.
- Subjekty zapsané v registru mohou poskytovat odbornou pomoc bezplatně i jiným obětem.

Jak je to s právní pomocí?

- Právní pomoc v širším slova smyslu zahrnuje:

Oběť trestného činu má v trestním řízení postavení **poškozeného**. Ke své ochraně a obraně svých zájmů může být **zastoupena zmocněncem** a/nebo být **doprovázena důvěrníkem**. **Tyto osoby však nemají stejná práva a postavení.**

Pro více informací o zmocněnci a důvěrníkovi se obraťte na pomáhající organizace zapsané v registru (otc.justice.cz).

b) Informace

Zásadně všechny subjekty, které s vámi přicházejí do kontaktu, mají **informační povinnost**.

Policie	<ul style="list-style-type: none"> → kde a jak podat trestní oznámení → které subjekty mohou pomoci v nastalé situaci (subjekty v registru, azylové domy, intervenční centra, zařízení sociálních služeb, poskytovatelé zdravotnických služeb apod.) → jak žádat o peněžitou pomoc → kde a jak uplatnit stížnost → jak zajistit bezpečí a za jakých podmínek máte právo na přijetí opatření k zajištění bezpečí → kde získat konkrétní informace o vašem případě
Subjekty zapsané v registru	<ul style="list-style-type: none"> → které služby subjekt poskytuje a v jakém rozsahu, bezplatně či úplatně → jaké jsou jiné subjekty poskytující pomoc → jaká jsou práva obětí podle ZOTČ a TŘ → jak probíhá trestní řízení → jaké je postavení poškozeného a oběti jako svědka v trestním řízení
Orgány veřejné moci (městská policie, celní správa, vojenská policie)	<ul style="list-style-type: none"> → kde a jak podat trestní oznámení → které subjekty z registru poskytovatelů pomoci obětem mohou pomoci v nastalé situaci
Zdravotnická zařízení	<ul style="list-style-type: none"> → které subjekty z registru poskytovatelů pomoci obětem mohou pomoci v nastalé situaci

Věznice, psychiatrická nemocnice, ústav pro výkon zabezpečovací detence	<p>Na vaši žádost informace o:</p> <ul style="list-style-type: none"> → propuštění nebo uprchnutí obviněného z vazby, → propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody, → přerušení výkonu trestu odnětí svobody, → propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu ústavního ochranného léčení, → změně formy ochranného léčení z ústavní na ambulantní, → propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu zabezpečovací detence, → změně zabezpečovací detence na ochranné léčení, → jakémkoliv vydání obviněného nebo odsouzeného do cizího státu nebo jeho předání do jiného členského státu Evropské unie v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních.
Orgány činné v trestním řízení	<p>Na vaši žádost informace:</p> <ul style="list-style-type: none"> → že trestní řízení nebylo zahájeno, → o stavu trestního řízení, s výjimkou případů, kdy by tato informace mohla ohrozit dosažení účelu trestního řízení, → o skutku, ze kterého je osoba, proti níž se řízení vede, obviněna, včetně jeho právní kvalifikace, → o době a místě konání veřejného projednání věci v řízení před soudem, → o pravomocném rozhodnutí, kterým se trestní řízení končí.

2.2 Ochrana před hrozícím nebezpečím a ochrana soukromí

Máte-li pocit ohrožení či **strach z pachatele**, sdělte své obavy **policistovi**, svému **zmocněnci** či **pracovníku organizace poskytující pomoc obětem trestných činů**.

Existuje hned několik možností, jak vaše obavy zmírnit a situaci řešit:

a) Právo na ochranu před hrozícím nebezpečím

Toto právo zahrnuje několik způsobů ochrany, které jsou co do základů uvedeny v **§ 14 ZOTČ**; přičemž detailně jsou popsány a rozvedeny v dalších právních předpisech.

Zde přehled nejvýznamnějších:

1. Opatření prováděná policistou ve chvíli, kdy je ohroženo vaše bezpečí, zahrnují:

- právo omezit osobní svobodu
 - připoutání⁸
 - zajištění osoby,⁹
- vydání a odebrání zbraně a prohlídku osoby,¹⁰
- zajištění, odstranění a zničení věci,¹¹
- rušení provozu elektronických komunikací,¹²
- vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek,¹³
- zastavení a prohlídku dopravního prostředku,¹⁴
- omezení pohybu osob,¹⁵
- použití donucovacích prostředků a zbraně.¹⁶

8 § 25 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

9 § 26 a § 27 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

10 § 35 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

11 § 37 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

12 § 39 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

13 § 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

14 § 42 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

15 § 43 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

16 § 51 až 59 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

2. Krátkodobá ochrana podle zákona o policii (§ 50 zákona o policii)

Krátkodobá ochrana vám bude poskytnuta tehdy, kdy vám zřejmě hrozí újma na zdraví (nebo na životě) nebo jiné vážné nebezpečí, a zároveň není možné vám poskytnout zvláštní ochranu osob (podle zákona o zvláštní ochraně svědka nebo jiných právních předpisů). Opatření zahrnují:

- fyzickou ochranu,
- dočasnou změnu pobytu osoby,
- použití zabezpečovací techniky (např. signalizačních systémů, systémů ke střežení objektů),
- poradensko-preventivní činnost.

Jak na to?

Krátkodobou ochranu poskytují ohroženým osobám prostřednictvím svých součástí krajská ředitelství policie. O poskytnutí či neposkytnutí krátkodobé ochrany rozhodují jednotlivé útvary služby kriminální policie a vyšetřování jak na vaši žádost, tak i bez ní (dle vyhodnocení situace).

Kromě ohrožené osoby může být v odůvodněných případech poskytnuta také osobám blízkým.

Krátkodobou ochranu lze poskytnout pouze za souhlasu osoby, které má být poskytnuta. Pokud je ohroženou osobou člověk s omezenou svéprávností, souhlas dává zákonný zástupce nebo opatrovník.

3. Vykázání osoby ze společného obydlí (§ 44–§ 47 zákona o policii)

Pokud lze na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se na vás někdo dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví nebo svobodě nebo zvlášť závažného útoku proti lidské důstojnosti, **je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu, který společně obýváte (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí.**

Jak na to?

- Pokud jste ohrožena na zdraví nebo životě, zavolejte Policii (158).
- Policista může násilnou osobu vykázat i v její nepřítomnosti.

- Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení.
- Tuto dobu **nelze zkrátit** ani se souhlasem vás jako ohrožené osoby.
- Desetidenní lhůta běží ode dne následujícího po dni, kdy k vykázání došlo.
- Není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu.
- Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, **může proti němu podat námitky**. O těch rozhoduje příslušné krajské ředitelství policie. Pokud shledá, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání ukončí a bez zbytečného odkladu vás o tom vyrozumí.
- Policista vyhotoví **potvrzení o vykázání**, které vám i násilné osobě předá proti podpisu.
- Součástí potvrzení o vykázání je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, totožnost osoby násilné i vás jako osoby ohrožené, poučení obou stran o právech a povinnostech v době vykázání a možných sankcích při porušení povinností.
- Odmítnutí podpisu nebo převzetí je zaznamenáno v úředním záznamu.

Policista vás poučí o:

- možnosti podání návrhu na předběžné opatření¹⁷ nebo návrhu na dočasné vyloučení nebo omezení práva násilné osoby společný byt užívat
- možnosti využití pomoci intervenčního centra,¹⁸ ale i dalších pomáhajících organizací
- následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů¹⁹

¹⁷ § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění.

¹⁸ § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění.

¹⁹ § 337, § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

Povinnosti vykázané osoby

- neprodleně opustit vymezený prostor
- zdržet se vstupu do vymezeného prostoru
- zdržet se styku nebo navázání kontaktu s vámi – ohroženou osobou
- vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí

Práva vykázané osoby

- vzít si ze společného obydlí osobní věci, cennosti a doklady
- jedenkrát v průběhu vykázání si – za asistence policisty – vzít věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání
- být informována o možnostech ubytování

4. Předběžné opatření v občanském soudním řízení v případě vážného ohrožení života, zdraví, svobody nebo lidské důstojnosti oběti (§ 400 a násl. z. ř. s.)

Je nástrojem občanského práva, není tedy rozhodující, zda bylo chování násilné osoby oznámeno policii, či nikoli. **Rozhoduje o něm soud, a to na váš návrh.**

- Návrh na předběžné opatření můžete podat, pokud došlo k vykázání pachatele,²⁰ ale **také aniž by k vykázání došlo.**
- Podáním návrhu v průběhu vykázání **se doba vykázání prodlužuje** do dne nabytí právní moci předběžného opatření (předběžné opatření navazuje na vykázání).
- Pomůže vám v situaci, kdy je pro vás společně bydlení nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči vám nebo jinému členovi společné domácnosti, anebo kdy čelíte nežádoucímu sledování nebo obtěžování.

²⁰ § 44 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

Pro násilnou osobu znamená:

- opustit společné obydlí nebo nevstupovat do něj,
- nevstupovat a nezdržovat se v bezprostředním okolí společného obydlí nebo navrhovatele (tedy vás),
- zdržet se setkávání s navrhovatelem,
- zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.

Jak na to?

Návrh na předběžné opatření je třeba podat k okresnímu (obvodnímu) soudu, v jehož obvodu máte bydliště. Ten bude o návrhu rozhodovat.

- O předběžném opatření **musí být rozhodnuto bezodkladně**, nejpozději **do 48 hodin** poté, co bylo podáno.
- Při podání tohoto návrhu neskládáte žádnou jistinu ani neplatíte soudní poplatek.
- Předběžné opatření **trvá 1 měsíc**, lze jej však prodloužit, opět na návrh, až na nejzazší dobu 6 měsíců od doby jeho vykonatelnosti.

5. Předběžné opatření v trestním řízení (§ 88b a násl. TR)

Pokud **je zde naléhavá potřeba chránit vás jakožto poškozenou a/nebo chránit vám blízké osoby** nebo je zde potřeba chránit společnost, může být nařízeno předběžné opatření také v průběhu trestního řízení. PO lze uložit pouze obviněnému. Obviněným je osoba, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, pokud proti ní bylo zahájeno trestní stíhání a to jí bylo usnesením o zahájení trestního stíhání oznámeno. Trestní stíhání je fáze trestního řízení, která nastává po první fázi (tou je prověřování).

Trestní předběžné opatření (PO) může mít v závislosti na situaci řadu konkrétních podob, jež shrnuje tabulka níže.

Důsledky nedodržení PO:

- trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání s trestní sazbou **až dva roky**,
- případně může soud rozhodnout o **přeměně** předběžného opatření **ve vazbu**.

Jak na to?

- O uložení PO rozhoduje předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Některé typy předběžných opatření může nařídit v přípravném řízení přímo státní zástupce (viz tabulku níže).
- Jako oběť v postavení poškozené **můžete podat podnět k nařízení PO**.

Typ PO	Rozhoduje	
zákaz styku s určitými osobami	státní zástupce (SZ) v přípravném řízení	předseda senátu v řízení před soudem
zákaz držet a přechovávat věci, které mohou sloužit k páčání trestné činnosti		
zákaz užívat, držet nebo přechovávat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky		
zákaz her a sázek		
zákaz vstupu do obydlí	soudce na návrh SZ v přípravném řízení	
zákaz návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami		
zákaz zdržovat se na konkrétně vymezeném místě		
zákaz vycestování do zahraničí		
zákaz výkonu konkrétně vymezené činnosti		

6. Zvláštní ochrana svědka (§ 2 a násl. zákona o zvláštní ochraně svědka)

Zvláštní ochrana svědka zajišťuje bezpečí těm, kterým v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí.

Na ochranu má nárok ohrožená osoba, která:

- a) podala nebo má podat vysvětlení, svědeckou výpověď nebo vypovídala či má vypovídat jako obviněný anebo jinak

pomáhala nebo má pomoci podle ustanovení TŘ k dosažení účelu trestního řízení,

- b) je znalcem nebo tlumočnickem anebo obhájcem, pokud obviněný, kterého jako obhájce zastupuje, vypovídal nebo má vypovídat, aby pomohl k dosažení účelu trestního řízení,
- c) je osobou blízkou osobě uvedené v písmenu a) nebo b).

Opatření zahrnuje:

- osobní ochranu,
- přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti a pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí,
- zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby.

Mezi povinnosti chráněné osoby patří:

- dodržovat podmínky poskytování zvláštní ochrany a pomoci
- řídit se pokyny příslušníků policie a příslušníků vězeňské služby
- informovat bezodkladně policisty a příslušníky vězeňské služby o všech nových skutečnostech a změnách, které mohou být významné pro postup policie a vězeňské služby

Jak na to?

- Ochranu poskytuje Policie České republiky a Vězeňská služba České republiky.
- Orgány veřejné správy (úřady) jsou povinny v rozsahu nezbytném k dosažení účelu tohoto zákona spolupracovat s policií a vězeňskou službou při výkonu opatření.
- K zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby je policie oprávněna vytvořit legendu o jiné osobní existenci (a zajistit v informačních systémech vedených podle zvláštních právních předpisů vložení, změnu, vyjmutí, vymazání nebo blokování údajů vyplývajících z této legendy).

7. Utajení totožnosti i podoby oběti v postavení svědka (podle § 55 odst. 2 TŘ)

Utajení je opatření směřující k tomu, aby se o identitě svědka nedozvěděly nepovolané osoby, tj. kdokoli jiný než orgány činné v trestním řízení, zejména působící v trestní věci, ve které byl takový svědek vyslechnut.

Používá se, když:

- okolnosti nasvědčují tomu, že svědkovi nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědeckví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a současně
- nelze ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem.

Předmětem utajení jsou:

- totožnost svědka
- podoba svědka
- osobní údaje svědka (jméno a příjmení, zaměstnání, adresa jeho bydliště atd.)

Jak na to?

- Poskytuje se, když není možné ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem.
- Provedení rekonstrukce je možné jen přes jednostranné průhledné zrcadlo.
- Vyšetřovací pokus či rekonstrukci, kterých se takový svědek zúčastní, je možné provádět prostřednictvím video či audio spojení a podobně.
- Svědek může podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak ve zvláštním tajném spise veden.
- V protokolu o výslechu svědka nebo o jiném úkonu nejsou uváděny jeho jméno a příjmení a další osobní údaje, ale tyto jsou vedeny odděleně od trestního spisu ve zvláštním spisu, ke kterému mají přístup jen orgány činné v trestním řízení působící v trestní věci, ve které byl takový svědek vyslechnut.

Spis je označen příslušným stupněm utajení a nakládá se s ním v souladu s předpisy o manipulaci s utajenými spisy. Do takového spisu však nemohou nahlížet obviněný, poškozený, zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci, opatrovník ani zákonný zástupce obviněného, poškozeného či zúčastněné osoby.

8. Opatření k zabránění kontaktu oběti s pachatelem (§ 17 ZOTČ)

Jako oběť trestného činu máte vy, ale i vaše blízká osoba právo žádat, aby byla učiněna příslušná opatření potřebná k zabránění kontaktu s pachatelem.

Jak na to?

- nutná žádost
- Žádat lze v kterémkoli stadiu trestního řízení, i před jeho zahájením.
- Vztahuje se na úkony, kterých se máte vy nebo osoba blízká účastnit.

POZOR: Příslušné orgány jsou povinny vyhovět vaší žádosti pouze v případě, že jste zvlášť zranitelnou obětí a nevylučuje to povaha prováděného úkonu.

Co když to nevyjde?

Nelze-li této žádosti vyhovět, protože to vylučuje povaha prováděného úkonu (např. při konfrontaci), jsou orgány činné v trestním řízení povinny **učinit vhodná opatření**, abyste se, pokud jste zvlášť zranitelnou obětí, **nedostala do kontaktu s pachatelem před započítím a po skončení úkonu**.

9. Evropský ochranný příkaz (§ 340 a násl. zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních)

Evropský ochranný příkaz představuje standard, který zajistí vaši bezpečnost před násilníkem v případě stěhování či cestování do jiné země EU.

Ochranným příkazem (OP) se podezřelému, obviněnému nebo odsouzenému ukládá:

- a) zákaz vstupu do určitých míst nebo vymezených oblastí, které navštěvuje nebo kde pobývá osoba chráněná OP,
- b) zákaz nebo omezení styku s osobou chráněnou OP, včetně styků prostřednictvím sítě elektronických komunikací nebo jiných obdobných prostředků,
- c) zákaz nebo omezení týkající se přiblížení se k osobě chráněné OP blíže než na stanovenou vzdálenost.

Jak na to?

- Vydává se na základě ochranného příkazu, tedy rozhodnutí vydaného v trestním řízení soudem a v přípravném řízení soudcem nebo státním zástupcem nebo rozhodnutí vydaného v trestním řízení orgánem jiného členského státu, pokud bylo vydáno za účelem ochrany osoby před trestným činem, který může ohrozit její život, zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost.

- Pro vydání je třeba obrátit se na justiční orgán nebo orgán rovnocenný tomu, který ochranné opatření vydal, v daném členském státu.

b) Právo na ochranu soukromí

Ochrana vašich osobních údajů před zveřejněním v probíhajícím trestním řízení je zaručena ustanoveními trestního řádu a zákona o obětech trestných činů.

Z důvodů ochrany vašeho soukromí platí, že:

- orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) dbají na to, aby nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisí s trestnou činností,
- **v přípravném řízení OČTŘ NESMĚJÍ** zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka,
- **OČTŘ zvlášť dbají** o ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let,
- **OČTŘ ODEPŘOU** veřejným sdělovacím prostředkům **poskytnutí informací**, pokud by dané mělo ohrozit objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení nebo je to nutné k ochraně osoby mladší 18 let,
- **NIKDO NESMÍ** v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem **zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného**, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy (§ 140 TZ), zabití (§ 141 TZ), některý z trestných činů, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí (§ 155 TZ), některý z trestných činů proti těhotenství ženy (§ 159 až 162 TZ), trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 TZ), některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 až 193 TZ), trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 TZ), týrání svěřené osoby (§ 198 TZ), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 TZ) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 TZ),
- **JE ZAKÁZÁNO** zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného, který splňuje předpoklady v předchozím pravidle,

- **PRAVOMOCNÝ ROZSUDEK NESMÍ** být zveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích s uvedením jména, popřípadě jmen, příjmení a bydliště poškozeného uvedeného výše,
- pokud o to oběť, její zmocněnec, zákonný zástupce, opatrovník nebo důvěrník **požádá, vedou se údaje o bydlišti a doručovací adrese oběti, zmocněnce, zákonného zástupce, opatrovníka nebo důvěrníka, údaje o jejich místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání a o jejich osobních, rodinných a majetkových poměrech** tak, aby se s nimi **mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení, policisté a úředníci Probační a mediační služby činní v dané věci.**

2.3 Ochrana před druhotnou újmou a právo na doprovod

Je prokázáno, že setkání s pachatelem, ale i trestní řízení jako takové mohou oběť retraumatizovat a působit i jinak negativně na její psychické, a v důsledku toho i fyzické, rozpoložení. Za tímto účelem poskytuje zákon o obětech trestných činů a trestní řád obětem řadu práv a institutů, které mohou takový negativní zásah eliminovat.

1. Opatření k zabránění kontaktu s pachatelem

- Vy (nebo vaše osoba blízká) máte právo žádat, aby při úkonech, kterých se účastníte, byla učiněna potřebná opatření k tomu, abyste se nedostala do kontaktu s pachatelem.
- To lze zajistit například tak, že váš výslech bude proveden prostřednictvím videokonferenčních zařízení nebo budete vyslechnuta v nepřítomnosti pachatele.
- Žádost lze učinit **písemně či ústně.**
- O zabránění kontaktu můžete požádat kdykoli, v kterémkoli stadiu trestního řízení nebo i tehdy, kdy trestní řízení ještě nezačalo.
- U zvlášť zranitelných obětí **musí být** žádosti vyhověno, pokud to nevyklučuje povaha prováděného úkonu.
- Nelze-li této žádosti vyhovět, protože to vylučuje povaha prováděného úkonu, mají příslušné orgány povinnost učinit vhodná opatření, aby se oběť nedostala do kontaktu s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu nebo proti níž se trestní řízení vede, **před započtím a po skončení úkonu.**

2. Výslech svědka při hlavním líčení

I v průběhu hlavního líčení by měla být zajištěna vaše **ochrana před druhotnou újmou**, ale též vaše **bezpečí a soukromí.**

- Je-li obava, že svědek v přítomnosti obžalovaného nevypráví pravdu, případně jde-li o svědka, jemuž nebo osobě jemu blízké z podaného svědectví hrozí újma na zdraví, smrt nebo jiné vážné nebezpečí, **předseda senátu učiní opatření vhodné k zajištění bezpečnosti nebo utajení totožnosti svědka, případně vykáže obžalovaného po dobu výslechu takového svědka z jednací síně.** Po návratu do jednací síně však musí být obžalovaný seznámen s obsahem výpovědi svědka, **může se k ní vyjádřit a aniž by se se svědkem setkal, může mu prostřednictvím předsedy senátu klást otázky.** Jde-li o svědka, jehož totožnost má zůstat utajena,²¹ učiní předseda senátu opatření, která znemožňují zjistit skutečnou totožnost svědka.

Za zákonem stanovených podmínek nemusíte být při hlavním líčení vyslýchána a lze namísto toho přečíst protokol o vaší výpovědi:

1. v případě, kdy soud nepokládá váš osobní výslech za nutný a státní zástupce i obžalovaný s tím souhlasí,
2. v případě, kdy soud nepokládá váš osobní výslech za nutný a státní zástupce s tím souhlasí; přičemž obžalovaný byl řádně předvolán k hlavnímu líčení a nedostavil se k hlavnímu líčení bez omluvy nebo se sice dostavil, ale v jeho průběhu se z jednací síně vzdálil bez vážného důvodu a v řádném předvolání na toto byl upozorněn,
3. v případě, kdy se stanete dlouhodobě nedosažitelnou pro pobyt v cizině či chorobu, která na dohlednou dobu nebo natrvalo znemožňuje váš výslech,
4. v případě, kdy váš výslech byl proveden jako takzvaný neodkladný a neopakovatelný úkon,²²
5. v případě, že odepřete výpověď nebo se v podstatných bodech odchyľujete od své dřívější výpovědi a:
 - a) obhájce nebo obviněný měli možnost se vašeho dřívějšího výslechu zúčastnit a klást vám otázky,
 - b) bylo zjištěno, že jste byla předmětem násilí, zastrašování, podplácení či příslibů jiných výhod a tím vedena k tomu, že nebudete vypovídat pravdu,

²¹ § 55 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

²² § 158a zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

- c) obsah vaší výpovědi byl ovlivněn průběhem výslechu v hlavním líčení, zejména v důsledku chování obžalovaného nebo přítomné veřejnosti.

3. Výslech oběti

Váš výslech musí být OČTŘ prováděn:

- ohleduplně, šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech opakovat,
- otázky směřující do intimní oblasti lze klást, jen pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, a jejich formulaci je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, vašim osobním zkušenostem a psychologickému stavu,
- máte právo podávat námítky proti zaměření otázky; pokud se necítíte na vyslovení námítky, nemějte strach a nestresujte se, že nemůžete reagovat, toto právo má i váš zmocněnec, který jistě nazná potřebnost a vhodnost včas námítky podat,
- pokud jste zvlášť zranitelnou obětí, musíte být vyslyšena zvlášť citlivě a s ohledem na okolnosti, které vás činí zvlášť zranitelnou. Výslech by měl probíhat ve speciální výslechové místnosti a tak, aby nemusel být opakován. Pokud si nepřejete kontakt s pachatelem, učiní OČTŘ nezbytná opatření, aby ke kontaktu nedošlo, použije se například audiovizuální technika,
- máte právo žádat, abyste byla vyslechnuta v přípravném řízení osobou stejného nebo opačného pohlaví,
- pokud máte status zvlášť zranitelné oběti, musí být vaši žádosti vždy vyhověno.

4. Důvěrník

Při všech úkonech trestního řízení a k podání vysvětlení vás může doprovázet důvěrník dle vašeho výběru.

- Vaším důvěrníkem může být jakákoliv osoba starší 18 let.
- Při výběru osoby důvěrníka mějte na zřeteli, že v řízení budou probírány citlivé informace a události a zvolená osoba by měla mít nejen vaši důvěru, ale měla by vám být stabilní oporou.
- Důvěrník nemůže zasahovat do průběhu úkonu, může však saturovat vaše potřeby v průběhu úkonu, jako je například podání vody, sladkého či fyzický uklidňující kontakt.

5. Prohlášení o dopadu trestného činu na oběť

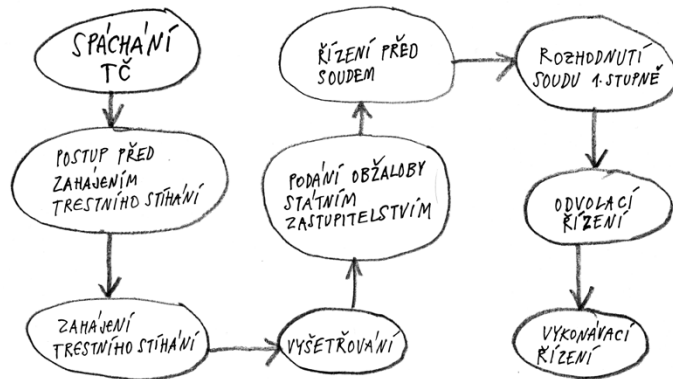
- Pamatujte, že v **kterémkoli stadiu** trestního řízení máte právo učinit **prohlášení** o tom, jaký **dopad měl spáchaný trestný čin na váš dosavadní život** (tzv. **Victim Impact Statement**).
- Prohlášení můžete učinit i **písemně** a **založit** jej do trestního spisu.
- Jelikož se jedná o **vaše osobní právo** , nemůže za váš prohlášení učinit **zmocněnec** . Může vám ale **pomoci** s jeho koncipováním.

2.4 Peněžité pomoci

Pokud vám trestným činem vznikla **nemajetková újma** (např. újma na zdraví, a to fyzickém i psychickém), máte právo na **poskytnutí peněžité pomoci od státu** . Peněžité pomoci se poskytuje za účelem **překlenutí vaší ztížené situace** a jedná se o náhradu škody vzniklé trestným činem. Více o této možnosti se dočtete v kapitole 4.

3. Trestní řízení a jeho průběh

Trestní řízení označuje **celý zákonný proces zjišťující, zda došlo ke spáchání trestného činu, kdo jej spáchal a případně rozhodující o uložení trestu** . Může působit složitě, proto vám nyní přiblížíme, jak probíhá, co se v jeho jednotlivých fázích děje. Pokud vám cokoli není jasné, neváhejte se ptát. Policisté, váš zmocněnec či pracovníci organizací poskytujících pomoc obětem trestných činů jsou tu od toho.

POZOR: Po uplynutí určité zákonem stanovené doby zaniká možnost potrestat pachatele za spáchaný trestný čin (dojde k tzv. **promlčení**). Délka promlčecí doby je závislá na závažnosti trestného činu, jedná se o **3 až 15 let**, ve výjimečných případech **20 let**.

Před podáním trestního oznámení je třeba zvážit, zda již promlčení trestní odpovědnosti nenastalo.

U konkrétních trestných činů včetně znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití a dalších podob sexuálního násilí se však promlčecí doba tzv. staví až do dovršení 18 let oběti. Pokud byl na vás takový trestný čin spáchán v dětství, **začne tedy promlčecí doba běžet až od vašich 18 let. Nebojte se proto i na promlčení zeptat.**

3.1 Spáchání trestného činu (TČ)

Jak se Policie ČR dozví, že byl spáchán trestný čin?

- a) na základě trestních oznámení
- b) na základě vlastních poznatků
- c) z podnětů jiných osob a orgánů – např. finanční úřad, ČOI

Trestní oznámení

- Trestní oznámení může podat každý.
- Lze jej učinit písemně, ústně do protokolu, elektronicky, telegraficky, telefaxem nebo dálnopisem.
- Oznámení je povinen převzít každý útvar **Policie ČR nebo státní zástupce**.
- Policie je **povinna vás vyrozumět** o učiněných opatřeních, a to do 1 měsíce, **pouze pokud o to požádáte**.

3.2 Postup před zahájením trestního stíhání (prověřování)

- Policie sepíše **ZÁZNAM** o tom, že zahajuje úkony trestního řízení k objasnění skutečností důvodně navštěvujících tomu, že byl spáchán trestný čin.
- V tomto stadiu si vás policie může pozvat k takzvanému **podání vysvětlení**.
- K podání vysvětlení jste povinna se dostavit.

- Při podání vysvětlení vás může **doprovázet advokát**.
- O podání vysvětlení se sepisuje takzvaný úřední záznam.
- Požádejte o jedno vyhotovení pro vaše potřeby.
- Policie může v průběhu prověřování snímat stopy, odebírat biologický materiál, provádět zkoušku krve, provádět prohlídku těla a měřit je, sbírat otisky, pořizovat fotografie či nahrávky místa činu, ohledávat místo činu.
- **Pozor:** Prohlídka těla vám může být provedena pouze lékařem nebo osobou stejného pohlaví.
- Taktéž mohou být provedeny takzvané neodkladné a neopakovatelné úkony. Ty se provádějí na návrh státního zástupce a musí u nich být přítomen soudce. Soudce v tomto případě o ničem nerozhoduje, jeho funkce je dozírat nad zákonností provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu.
- Po provedení prověřování může policie věc **odložit**, zejména pokud:
 - a) se nepodařilo zjistit skutečnosti, které by opravňovaly zahájit trestní stíhání proti konkrétní osobě,
 - b) by trestní stíhání nebylo přípustné nebo účelné,
 - c) věc má vzhledem k závažnosti být projednána v přestupkovém řízení.

3.3 Zahájení trestního stíhání

- Pokud z výsledků prověřování vyplynulo, že:
 - a) byl spáchán trestný čin,
 - b) spáchala jej konkrétní osoba,
 zahájí policie trestní stíhání a vydá o tom usnesení.
- **Opis tohoto usnesení** vám policie doručí **pouze, pokud o to požádáte**.

Souhlas se zahájením trestního stíhání

- Jste-li osobou blízkou (míněno ve vztahu k pachateli), bude pro vás orgány činnými v trestním řízení vyžadován váš souhlas se zahájením trestního stíhání.
- Vašeho souhlasu **není třeba** u pokusu o vraždu, u trestného činu těžkého ublížení na zdraví, znásilnění s těžkými následky, týrání svěřené osoby, týrání osoby blízké nebo žijící ve společném obydlí a dalších.

- Souhlas s trestním stíháním **se nevyžaduje**, byla-li některým z trestných činů způsobena smrt, poškozenou osobou je dítě mladší 15 let nebo pokud souhlas nebyl dán poškozenou osobou v tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností.
- V případech trestného činu znásilnění se vyžaduje souhlas poškozené s trestním stíháním pachatele tehdy, když pachatel byl v době spáchání trestného činu jejím manželem, partnerem nebo druhem.
- Souhlas můžete vzít výslovným prohlášením zpět, a to až do doby, než se soud, který rozhoduje o vině či nevině obžalovaného, odebere k závěrečné poradě.

3.4 Vyšetřování

- Po zahájení trestního stíhání následuje vyšetřování případu, které provádí policie.
- I v průběhu vyšetřování může policie snímat stopy, odebírat biologický materiál, provádět zkoušku krve, provádět prohlídku těla a měřit je, sbírat otisky, pořizovat fotografie či nahrávky místa činu, ohledávat místo činu a provádět další úkony nezbytné k objasnění věci.
- Policie provádí výslechy svědků, pokud je splněn některý z následujících předpokladů:
 - a) pokud se jedná o neodkladný a neopakovatelný úkon,
 - b) u osob mladších 18 let,
 - c) u osob, o jejichž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na jejich psychický stav pochybnosti,
 - d) je-li zde obava, že na svědky by mohl být pro jejich výpověď činen nátlak.
- K posouzení složitých odborných otázek přizve policie znalce, které může též vyslechnout.
- **POZOR:** Obhájce obviněného má právo se vyšetřování účastnit a klást vám v rámci výslechu otázky. Je ovšem zakázáno klást otázky, v nichž by byly obsaženy klamavé nebo nepravdivé okolnosti nebo okolnosti, které mají být zjištěny teprve z výpovědi vyslýchané osoby.
- Po skončení vyšetřování umožní policie obviněnému a jeho obhájci a poškozenému a jeho zmocněnci prostudovat spis.

3.5 Podání obžaloby

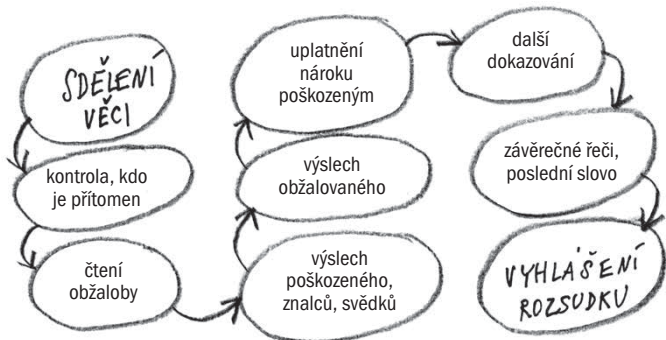
- Pokud to výsledky vyšetřování odůvodňují, podá státní zástupce obžalobu a přidá k ní spisy a jejich přílohy.
- O podání obžaloby budete vyrozuměna.

3.6 Řízení před soudem I. stupně

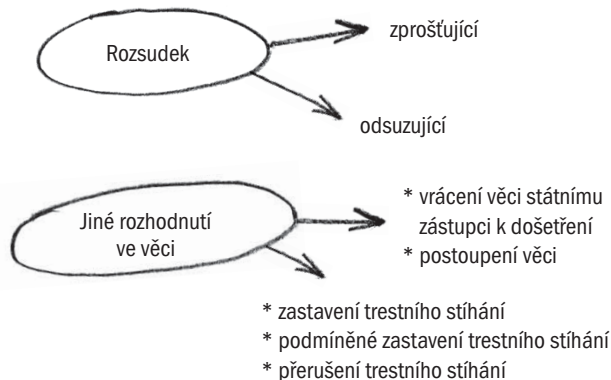
- O konání hlavního líčení budete vyrozuměna. Pokud máte zmocněnce, zasílá se předvolání k hlavnímu líčení pouze vašemu zmocněnci.
- U hlavního líčení může být přítomna veřejnost, proto doporučujeme, aby vás k hlavnímu líčení doprovodil kromě zmocněnce i důvěrník, abyste se cítila co nejkomfortněji.
- Hlavní líčení zahajuje předseda senátu, který sdělí, jaká věc se projednává, a zjistí, zda jsou přítomny osoby, které byly k hlavnímu líčení předvolány.
- Poté předseda senátu vyzve státního zástupce, aby přečetl obžalobu.
- Po přednesení obžaloby se vás předseda senátu dotáže, zda uplatňujete nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení. Pokud jste již nárok uplatnila, můžete odkázat na své písemné podání.
- V případě, že **jste v řízení zastoupena zmocněncem, klade předseda senátu tyto dotazy přímo zmocněnci, nikoli vám.**
- Poté přistoupí předseda senátu k výslechu obžalovaného.
- Následně proběhne váš výslech.
- Při svém výslechu máte právo požádat, **aby byl proveden bez přítomnosti obžalovaného**, po návratu do jednací síně však musí být obžalovaný seznámen s obsahem vaší výpovědi, může se k ní vyjádřit a prostřednictvím předsedy senátu vám klást otázky.
- Při výslechu jsou otázky kladeny osobami v následujícím pořadí: **soud – státní zástupce – obžalovaný / jeho obhájce – poškozený / jeho zmocněnec.**
- **Posléze** se provádí další dokazování, například výslech znalců, čtení příslušných listinných důkazů a podobně.
- Po provedení všech důkazů zjistí předseda senátu, zda strany nečiní návrhy na doplnění dokazování.
- Poté udělí slovo k závěrečným řečem. Závěrečné řeči probíhají v tomto pořadí: **státní zástupce – poškozený/zmocněnec – obhájce obžalovaného, případně obžalovaný.**

- Po skončení závěrečných řečí udělí předseda senátu obžalovanému **poslední slovo**.
- Po poradě senátu vyhláší soud veřejně rozsudek, případně jiné konečné rozhodnutí ve věci.

Schéma hlavního líčení:

3.7 Rozhodnutí soudu I. stupně

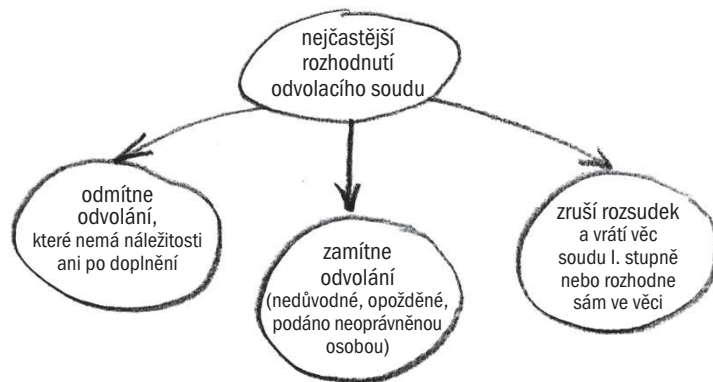

- Soud **zproští** obžalovaného obžaloby, pokud:
 - a) nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán,
 - b) v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem,
 - c) nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný,
 - d) obžalovaný není pro nepříčetnost trestně odpovědný,
 - e) trestnost činu zanikla.

- Odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým obžalovaný způsobil jinou majetkovou škodu, nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor jiného obohatil, **uloží mu v rozsudku povinnost k náhradě**.
- Náhrada může být uložena ve splátkách.

3.8 Odvolací řízení

1. Opravným prostředkem proti rozsudku soudu I. stupně je **ODVOLÁNÍ**.
2. Jako poškozená máte právo podat odvolání **pouze proti výroku o náhradě škody, nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení**.
3. Lhůta pro podání odvolání činí 8 dnů od doručení rozsudku.
4. Odvolání se podává u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje (tedy u soudu, který o věci rozhodoval v I. stupni).
5. Odvolání musí splňovat zákonem předepsané náležitosti.²³
6. O odvolání rozhoduje soud nadřízený tomu, který rozhodoval v I. stupni (tedy krajský nebo vrchní soud).

3.9 Vykonávací řízení

- Vykonávací řízení nastupuje v případě, kdy je konečné rozhodnutí v právní moci a vykonatelnosti.
- Rozhodnutí související s výkonem trestu a ochranných opatření činí soud, který ve věci rozhodl v I. stupni.

²³ § 249 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

4. Poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů

Oběti sexuálního násilí patří mezi ty, kteří mají za zákonem stanovených podmínek právo na poskytnutí peněžité pomoci.

K překlenutí nejtěživější situace po spáchání trestného činu ji poskytuje Ministerstvo spravedlnosti (MSP).

POZOR: peněžítá pomoc státu není nárokem na náhradu škody.

4.1 Okruh oprávněných osob

OBĚŤ

keré bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví (takový stav spočívající v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu 3 týdnů obvyklý způsob života a který vyžaduje lékařské ošetření)

OBĚŤ

keré byla v důsledku trestného činu způsobena těžká újma na zdraví – vážná porucha na zdraví nebo jiné vážné onemocnění (zmrzačení, ochromení údu, zohyzdění, porucha zdraví trávající nejméně 6 týdnů...)

OBĚŤ

trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a dítě, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby, kterým vznikla nemajetková újma

POZŮSTALÁ OSOBA

po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem, registrovaným partnerem, dítětem nebo sourozencem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu

Další podmínky:

Peněžítá pomoc (PP) vám může být poskytnuta, pokud:

- máte české státní občanství,
- jste osobou, která má na území ČR trvalý pobyt,
- jste cizinkou, která má trvalý pobyt na území jiného členského státu EU,
- jste cizinkou, která na území ČR pobývá v souladu s právními předpisy nepřetržitě po delší dobu než 90 dnů,
- jste cizinkou, která požádala o mezinárodní ochranu, které byl udělen azyl nebo které byla udělena doplňková ochrana na území ČR.

Ostatním cizincům se peněžítá pomoc poskytuje pouze za podmínek a v rozsahu stanoveném vyhlášenou mezinárodní smlouvou.

Pro poskytnutí peněžité pomoci není nezbytně nutné, aby byl pachatel odsouzen. Možné je v těchto případech:

- Jestliže byl pachatel uznán vinným nebo zproštěn obžaloby pro nepřičetnost.
- Nejsou-li na základě výsledku šetření orgánů činných v trestním řízení důvodné pochybnosti o tom, že se stal trestný čin, i před vyhlášením, respektive nabytím právní moci rozsudku.
- Když není možné proti pachateli vést trestní řízení (má např. poslaneckou imunitu).
- V případě, že se nepodaří zjistit pachatele.

Důvody neposkytnutí:

- Oběť je stíhána jako spoluobviněná.
- Oběť nedala souhlas k trestnímu stíhání pachatele, v případě, kdy je tento souhlas podmínkou zahájení trestního stíhání.²⁴
- Oběť neposkytla součinnost OČTŘ v trestním řízení zejména tím, že bez zbytečného odkladu nepodala trestní oznámení.

²⁴ § 163 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

4.2 Proces

Žádost (www.justice.cz nebo vlastní):

- Kdo žádá (jméno, adresa, datum nar.).
Poslední rozhodnutí v dané chvíli (může to být i protokol o trestním oznámení, rozsudek...)
- Údaje o škodě – nejčastěji to bude lékařská zpráva či znalecký posudek.
- Doklady o majetkových poměrech žadatele (lze nahradit čestným prohlášením).
- Podat u ministerstva nejpozději do 2 let ode dne, kdy se oběť dozvěděla o újmě způsobené trestným činem, nejpozději však do 5 let od spáchání trestného činu, jinak právo zaniká.

Rozhodnutí a výplata PP:

- MSp písemně potvrdí přijetí žádosti
- Lze nařídit ústní jednání / místní šetření
- Lze vyzvat k doplnění žádosti a dokladů
- Rozhodnutí o žádosti nejpozději do 3 měsíců od zahájení řízení (lze i déle za zákonných podmínek)

Přechod nároku:

Poskytnutím peněžité pomoci oběti přechází nárok oběti na náhradu škody nebo nemajetkové újmy vůči pachateli na stát v rozsahu poskytnuté PP.

POZOR:

- MSp může vydat nové rozhodnutí ve věci, vyjde-li dodatečně najevo, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci nebo podmínky pro její poskytnutí v přiznané výši, zejména pokud jste jako žadatelka nesplnila informační povinnost podle § 31 odst. 5 ZOTČ (např. došlo-li k částečné náhradě škody nebo nemajetkové újmy). Vydáním nového rozhodnutí se původní rozhodnutí ruší.

- PP lze snížit nebo nepřiznat s přihlédnutím k sociální situaci oběti a k tomu,
 - a) do jaké míry oběť spoluzavinila vznik újmy,
 - b) zda oběť využila všech prostředků, aby uplatnila nárok na náhradu škody na pachateli.

4.3 Výše peněžité pomoci

Výše peněžité pomoci je odstupňována podle závažnosti následku trestného činu a liší se i v závislosti na tom, zda uplatníte zákonnou paušální částku, nebo částku ve vyšší prokázané ztrátě.

ubližení na zdraví

- v paušální částce 10 000 Kč
- nebo v prokazatelné výši (ztráta na výděлку podle § 2962 a násl. občanského zákoníku a náklady spojené s léčením podle § 2960 občanského zákoníku)
- peněžité pomoci nesmí přesáhnout 200 000 Kč
- limit 200 000 Kč se snižuje o součet všech částek, které již oběť obdržela z titulu náhrady škody (např. od pachatele nebo od pojišťovny).

těžká újma na zdraví

- v paušální částce 50 000 Kč
- nebo v prokazatelné výši /ztráta na výděлку a náklady spojené s léčením/
- peněžité pomoci nesmí přesáhnout 200 000 Kč
- limit 200 000 Kč se snižuje o součet všech částek, které již oběť obdržela z titulu náhrady škody (např. od pachatele nebo od pojišťovny).

smrt

- v paušální částce 200 000 Kč, jde-li o sourozence zemřelého pak 175 000 Kč
- dané sníženo o součet všech částek, které oběť obdržela z titulu náhrady škody
- peněžité pomoci poskytnuté více osobám v tomto případě nesmí přesáhnout ve svém součtu 600 000 Kč

**oběť
sexuálního
trestného
činu
a týrané
dítě**

→ na náhradu nákladů spojených s poskytnutím odborné psychoterapie a fyzioterapie či jiné odborné služby lze této oběti poskytnout peněžitou pomoc až do výše 50 000 Kč, pokud jí nebyla poskytnuta peněžitá pomoc z důvodu ublížení na zdraví nebo těžké újmy na zdraví

POZOR:

- V případě peněžité pomoci podle prokázané výše lze **na žádost oběti** peněžitou pomoc přiznat **i opětovně**, prokáže-li oběť poté, co jí byla poskytnuta peněžitá pomoc, že jí vzniklá škoda je vyšší, než jaká byla podkladem pro poskytnutí peněžité pomoci (např. v důsledku zhoršení zdravotního stavu).
- Žádost musí být podána ve lhůtě stanovené v § 30 odst. 2 ZOTČ (tj. ve lhůtě 2 let ode dne, kdy se oběť dozvěděla o újmě, nejpozději do 5 let od spáchání trestného činu).

5. Škoda způsobená trestným činem

Pokud vám bylo trestným činem

- ublíženo na zdraví,
- způsobena majetková újma,
- způsobena nemajetková újma,
- pachatel se na váš úkor nějak obohatil,

pak jste poškozeným a v trestním řízení máte zákonem zaručená práva, ale i povinnosti.

POZOR:

Poškozeným je z hlediska § 45 odst. 3 TŘ i právní nástupce poškozeného, jeho nároky jsou však limitovány.

Co to znamená?

Na právního nástupce poškozeného přechází **pouze nárok poškozeného na:**

- náhradu škody,
- vydání bezdůvodného obohacení.

Zatímco poškozený má nárok na:

- náhradu škody,
- náhradu nemajetkové újmy.

Právním nástupcem poškozené fyzické osoby v případě jejího úmrtí budou dědici;

v trestním řízení je třeba objasnit, zda se skutečně jedná o právního nástupce (dědice) poškozeného, či nikoli (soud musí zjistit, kdo z nich popř. pokračuje v právech poškozeného).

práva poškozeného

- zvolit si zmocněnce
- činit návrh na doplnění dokazování
- nahlížet do spisů
- zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu
- být informován o průběhu trestního řízení
- zúčastnit se hlavního líčení
- uplatnit své nároky v rámci trestního řízení
- před skončením řízení se k věci vyjádřit (prohlášení o dopadu)
- podat odvolání proti výroku týkajícímu se jeho nároků a účastnit se odvolacího řízení
- v případech stanovených v § 163 odst. 1 TŘ dát souhlas k trestnímu stíhání pachatele
- podávat návrhy, opravné prostředky a žádosti
- podat návrh na zajištění nároku na náhradu škody na majetku obviněného

povinnosti poškozeného

- uplatnit své nároky nejpozději před zahájením dokazování v hlavním líčení
- vyčíslit a odůvodnit nárok
- doložit uplatněné nároky

Jako poškozená v trestním řízení můžete proti obviněnému uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení;²⁵ tento nárok můžete uplatnit kdykoli v průběhu trestního řízení, a to dokonce ještě před zahájením trestního stíhání, nejpozději však do zahájení dokazování v hlavním líčení.

POZOR: K ublížení na zdraví, způsobení majetkové škody nebo nemajetkové újmy či k obohacení pachatele na úkor poškozeného (bezdůvodnému obohacení) musí dojít trestným činem, pro který je obviněný, respektive obžalovaný, stíhán.

Jaké konkrétní nároky můžete uplatnit a odškodňují se?

→ Škoda na majetku

- Může jít například o rozbitý mobil, natržené nebo zničené oblečení.
- Náhrada za poškození se poskytuje vždy v penězích a vychází se z obvyklé ceny konkrétní věci v době poškození.²⁶

25 § 43 odst. 3, § 228, § 229 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

26 § 2969 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

- Pokud archivujete účtenky, přiložte kopii účtenky za nákup zničené věci k podání, kterým uplatňujete svůj nárok.

→ Ztráta na výděлку, ztráta na důchodu

- ztráta na výděлку (rozdíl mezi nemocenským a výdělkem, kterého poškozený dosahoval před zraněním)²⁷
- ztráta na důchodu²⁸

→ Náklady spojené s péčí o zdraví

- Odsouzený hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo o jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil.²⁹

→ Bolestné

- Při ublížení na zdraví je odsouzený povinen hradit poškozenému újmu peněžitou náhradou, která plně vyvažuje vytrpěnou bolest.³⁰

- Bolestné se vypočítává podle **Metodiky** Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví. Metodika není sice ze své povahy závaznou, ale fakticky z ní soudy při stanovení výše náhrad bolestného vycházejí.

- Metodika vychází z bodového ohodnocování a naleznete ji na **www.nsoud.cz**.

- K řádnému vyčíslení doporučujeme zajistit **znalecký posudek** vypracovaný znalcem v oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví, pokud jeho vypracování již nenařídil soud v rámci trestního řízení.

→ Ztížení společenského uplatnění

- Pokud v důsledku ublížení na zdraví vznikla poškozenému „překážka lepší budoucnosti“, je odsouzený povinen nahradit mu též takzvané ztížení společenského uplatnění.³¹

- Výše náhrady za ztížení společenského uplatnění se též řídí výše uvedenou metodikou, jejíž znění naleznete na **www.nsoud.cz**.

27 § 2962 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

28 § 2964 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

29 § 2960 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

30 § 2958 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

31 § 2958 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

– K řádnému vyčíslení opět doporučujeme zajistit znalecký posudek vypracovaný znalcem v oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví, pokud jeho vypracování nenařídil soud v rámci trestního řízení.

→ **Nemajetková újma na přirozených právech – útrapy**

- Pokud došlo trestným činem k zásahu do přirozených práv poškozeného, je odsouzený povinen nahradit poškozenému jako nemajetkovou újmu i způsobené duševní útrapy.
- Přirozeným právem se myslí například právo na důstojnost, vážnost, čest, soukromí, rodinný život, právo žít v příznivém prostředí a podobně.
- Výše přiměřeného zadostiučinění, které je odsouzený povinen nahradit poškozenému, není nijak upravena a záleží na úvaze soudu, proto pro vyčíslení tohoto nároku není třeba žádného znaleckého posudku, zprávy či zkoumání.
- Při stanovení je ale soud povinen přihlédnout k okolnostem zvláštního zřetele hodným a odčinit je, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na odsouzeném.

5.1 Jak na uplatnění nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy a bezdůvodného obohacení v trestním řízení?

- Již při vašem prvním setkání se zástupci Policie ČR (při podání vysvětlení) byste měla být jako poškozená poučena o tom, že máte právo uplatnit svůj nárok na náhradu škody či nemajetkové újmy.
- Přečtěte si proto pokud možno POZORNĚ veškerá písemná poučení a informace, které jsou vám ze strany policie předány.
- Se sepsáním podání, kterým budete uplatňovat svůj nárok na náhradu škody, vám mohou pomoci pracovníci organizací a subjektů zapsaných v oficiálním registru, který najdete na **otc.justice.cz (Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů)**.
- O sepsání můžete požádat též zmocněnce (advokáta), kterého si zvolíte. Pokud máte status zvláště zranitelné oběti, je zmocněnec povinen poskytovat vám právní službu zdarma.
- Vzor přihlášení nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy naleznete dále v této publikaci v **sekcí VZORY**.

→ Z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy uplatňujete nebo z jakých důvodů a v jakém rozsahu uplatňujete nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Doložit je třeba i nárokovanou výši škody, nemajetkové újmy nebo bezdůvodného obohacení.

- **POZOR:** Přihlášení nároku musíte provést nejpozději do zahájení dokazování v hlavním líčení v řízení před soudem.
- Pokud tomu nebrání vážné důvody (např. potřeba vyhlášení rozsudku), může vás soud vyzvat k doplnění návrhu s tím, že vám k tomu poskytne příslušnou lhůtu.
- Soud je výši vámi uplatněného nároku vázán, to znamená, že vám nemůže přiznat více, než kolik navrhuje.

5.2 Jak může soud rozhodnout?

Odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému škodu, nemajetkovou újmu nebo se bezdůvodně obohatil:

- Uloží obžalovanému povinnost k náhradě celého nároku.
- Odkáže poškozeného, aby uplatnil nárok v civilním řízení.
- Uloží obžalovanému povinnost k náhradě části nároku a odkáže poškozeného, aby uplatnil zbytek nároku v civilním řízení.

POZOR: V občanském soudním řízení (civilním řízení) již nepožíváte jako poškozená takové ochrany, jaká je vám garantována v rámci řízení trestního.

- Ze zákona jste však v případě, že jste byla pravomocným odsuzujícím rozhodnutím v trestním řízení se svým nárokem nebo v jeho zbytku odkázána na civilní řízení, **osvobozena od soudních poplatků**.³²

32 § 11 odst. 2 písm. q) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění.

IV. Vzory trestních podání

1. Plná moc zmocněnci
2. Trestní oznámení
3. Přihlášení nároku na náhradu škody
4. Stížnost proti usnesení o odložení věci
5. Žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce
6. Odvolání
7. Prohlášení o dopadu
8. Vzor žádosti o peněžitou pomoc ministerstva spravedlnosti
9. Vzor čestného prohlášení pro účely poskytnutí peněžité pomoci ministerstva spravedlnosti

1. Plná moc zmocnění

Plná moc

Já, níže podepsaná ... [DOPLNIT Vaše jméno, příjmení] ...
datum nar. [DOPLNIT]
bytem ... [DOPLNIT Vaše adresa]

zmocňuji

paní/pana ... [DOPLNIT jméno zmocněnkyně/zmocněnce] ...
datum nar. ... [DOPLNIT]
bytem v ... [DOPLNIT – adresa zmocněnce/zmocněnkyně] ...
aby mne v soudním řízení ve věci ... [DOPLNIT – typ řízení] ...
s odpůrcem (žalovaným) panem ... [DOPLNIT – jméno
a příjmení]
bytem v ... [DOPLNIT adresa], ve kterém vystupuji
jako navrhovatelka (žalobkyně) a které je vedeno u okresního
(obvodního) soudu v ... [DOPLNIT město] ... pod sp. zn. ...
[DOPLNIT – spisová značka řízení], ve všech úkonech
zastupovala/zastupoval.

V ... , dne ___/___/____

.....
vlastnoruční podpis zmocnitelky/zmocnitele

Zmocnění přijímám dne

.....
podpis zmocněnkyně/zmocněnce

2. Trestní oznámení

Policie České republiky, Služba kriminální policie a vyšetřování
... [DOPLNIT adresa]

Alter: Obvodní (okresní) Státní zastupitelství
... [DOPLNIT adresa]

Oběť / oznamující: ... [DOPLNIT – jméno, příjmení, datum
narození, bydliště]

Podezřelý: ... [DOPLNIT – jméno, příjmení, datum narození,
bydliště]

Oznámení o podezření ze spáchání trestného činu
... [DOPLNIT – jakého]

I.

Domnívám se, že došlo k protiprávnímu jednání, kterého se
dopustil ... [DOPLNIT – jméno, příjmení, datum narození,
bydliště] ... tím, že dne / v období ... [DOPLNIT – kdy,
v jakém období] ... způsobil následující:

... [DOPLNIT]

II.

Co se mohlo stát – podrobný popis násilného jednání včetně
následků: ... (nevyžádaný sexuální styk, bití, vyražení zubů,
trhání vlasů atd.), a to co, kdy, kde, kdo, jak, čím, proč, zjištěný
následek

To vše za přítomnosti svědka, vložte jméno a adresu očitého
svědka.

Toto jednání může dále potvrdit ... (např. sousedi, příbuzní –
jméno, příjmení)

Přikládám tyto důkazy ... (např. lékařskou zprávu, fotografii
rozsahu zranění, audio nahrávku, apod.)

III.

V jeho činu je možné spatřovat protiprávní jednání, a proto činím toto oznámení za účelem dalšího šetření události. Žádám o seznámení s výsledky vyšetřování.

V . . . , dne __/__/____

.....
vlastnoruční podpis oznamovatelky

3. Přihlášení nároku na náhradu škody

Služba kriminální policie a vyšetřování
Odbor obecné kriminality
... [DOPLNIT adresa]

Alter: ... [DOPLNIT] ... soud v ... [DOPLNIT adresa]
.....

Ke sp. zn.: ... [DOPLNIT – spisovou značku uvedenou na záznamu z procesního úkonu]

Poškozená: ... [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození a bydliště]

Návrh poškozené ... [DOPLNIT – jméno a příjmení]
na uložení povinnosti obviněnému ... [DOPLNIT – jméno a příjmení] ... , **aby nahradil škodu a nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem**

Obviněný ... [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození a bydliště] ... je stíhaný Policií ČR ... [DOPLNIT – označení odboru policie, který šetření provádí] ... pro trestný čin ... [DOPLNIT – trestný čin, pro který je stíhání zahájeno]³³ ... , kterého se dopustil ... [DOPLNIT – kdy, kde a jak] ... V důsledku toho jsem utrpěla ... [DOPLNIT – popis fyzických zranění a psychického traumatu] ... Byla (jsem) v pracovní neschopnosti ... [DOPLNIT – od-do] ... , hospitalizovaná ... [DOPLNIT – kdy a doba] ...

V důsledku jednání obviněného mi vznikla tato újma:

- a) ušlá mzda ... [DOPLNIT – kolik] ... , - Kč
- b) náklady spojené s léčením ... [DOPLNIT – kolik] ... , - Kč
- c) škoda za zničené věci ... [DOPLNIT – kolik] ... , - Kč
- d) ztížení společenského uplatnění ... [DOPLNIT – kolik] ... , - Kč
- e) peněžitá satisfakce za psychické přetrvávající trauma ... [DOPLNIT – kolik] ... , - Kč.

33 eventuálně vyjmenovat další

S ohledem na výše uvedené

n a v r h u j i,

aby soud v odsuzujícím rozsudku podle § 228 odst. 1 trestního řádu uložil obviněnému povinnost nahradit mi škodu v celkové výši . . . [DOPLNIT – kolik] . . . , – Kč, protože škodu způsobil trestným činem, pro který je stíhán.

Přílohy:

- lékařská zpráva
- lékařský posudek o ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění
- potvrzení mého zaměstnavatele o výši ušlé mzdy za období
- seznam a pořizovací hodnota zničených věcí
- posudek psychologa.

V . . . , dne __/__/____

.....
vlastnoruční podpis

4. Stížnost proti usnesení o odložení věci

Policie ČR

Krajské ředitelství . . . [DOPLNIT – kde]

Služba kriminální policie a vyšetřování

. . . [DOPLNIT adresa]

Ke sp. zn.: . . . [DOPLNIT – spisovou značku]

Podezřelý: . . . [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození a bydliště]

Poškozená: . . . [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození a bydliště]

Stížnost proti usnesení o odložení věci

Dne . . . [DOPLNIT – datum] . . . bylo poškozené doručeno usnesení o odložení věci o podezření ze spáchaní trestného činu . . . [DOPLNIT – jakého, přesně citovat z usnesení] . . . se zdůvodněním, že nejde o trestný čin a není namístě věc vyřídit jinak.

. . . [DOPLNIT – na co si stěžujete, např. nepoměr přístupu vyšetřovatelů k důkazům obou stran, zpochybnění důkazu poškozené, akceptace průkazně lživých tvrzení pachatele, atd.]

Proti tomuto usnesení podává poškozená stížnost ve smyslu § 159a odst. 7 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění. Vzhledem ke složitosti případu zašle písemně odůvodnění prostřednictvím svého zmocněnce . . . [DOPLNIT – koho] . . . ve lhůtě 10 dní.

V . . . , dne __/__/____

.....
vlastnoruční podpis poškozené

5. Žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce

Okresnímu státnímu zastupitelství v ... [DOPLNIT – kde] ...
... [DOPLNIT adresa]

Alter: Krajskému státnímu zastupitelství v ... [DOPLNIT – kde]
... [DOPLNIT adresa]

Podezřelý: ... [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození
a bydliště]

Poškozená: ... [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození
a bydliště]

Žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu/státního zástupce podle § 157a zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád v platném znění

Dne ... [DOPLNIT – datum] ... bylo poškozené doručeno usnesení policejního orgánu/státního zástupce ze dne ... [DOPLNIT – datum] ..., č. j. ... [DOPLNIT] ..., o ... [DOPLNIT – datum] ... se zdůvodněním, že ... [DOPLNIT – datum] ...

Alter:

Dne ... [DOPLNIT – datum] ... se konal můj výslech ve věci trestného činu ... [DOPLNIT] ... Ze strany policejního orgánu mi byly kladeny nevhodné otázky/porušována má práva jako zvláště zranitelné oběti/porušována má práva jako oběti trestného činu.

... [DOPLNIT – z jakých důvodů považujete postup policejního orgánu/státního zástupce za vadný, např. neprovedení určitých důkazů, nevhodné chování k Vám jako poškozené] ...

S ohledem na výše uvedené poškozená navrhuje, aby Krajské státní zastupitelství v ... [DOPLNIT – kde] ... přezkoumalo zákonnost postupu Okresního státního zastupitelství v [... [DOPLNIT – kde] ... , neboť má za to, že postup, kterým tento orgán činný v trestním řízení rozhodl usnesením ze dne ... [DOPLNIT – kdy] ... , byl nezákonný.

Alter:

S ohledem na výše uvedené poškozená navrhuje, aby Okresní státní zastupitelství v ... [DOPLNIT – kde] ... přezkoumalo zákonnost postupu policejního orgánu, neboť má za to, že postup, který tento orgán činný v trestním řízení vůči ní uplatnil při výslechu konaném dne ... [DOPLNIT – kdy] ... , byl nezákonný.

V ... , dne __/__/____

.....
vlastnoruční podpis poškozené

6. Odvolání poškozené proti rozhodnutí soudu o náhradě škody a nemajetkové újmy

Krajskému (Městskému) soudu v . . . [DOPLNIT – kde]
adresa . . . [DOPLNIT – adresu soudu]³⁴

prostřednictvím

Obvodního (okresního) soudu v . . . [DOPLNIT – kde]
adresa . . . [DOPLNIT – adresu soudu]

Ke sp. zn.: . . . [DOPLNIT – spisovou značku]

Obžalovaný: . . . [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození
a bydliště]

Poškozená: . . . [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození
a bydliště]

**Věc: odvolání proti rozsudku . . . [DOPLNIT – datum vydání,
spisovou značku rozsudku] . . . – rozhodnutí o náhradě
škody/nemajetkové újmy**

Rozsudkem . . . [DOPLNIT – datum vydání, spisovou značku
rozsudku] . . . byl obžalovaný . . . [DOPLNIT – jméno, příjmení,
datum narození, bydliště] . . . uznán vinným trestným činem
. . . [DOPLNIT – trestný čin] . . . , kterého se dopustil ve
společném obydlí v přítomnosti nezletilých dětí . . . [DOPLNIT –
jména, příjmení, data narození nezletilých dětí] . . .

V trestním řízení byl ze strany poškozené řádně a včas uplatněn
požadavek na náhradu škody ve výši . . . [DOPLNIT – výše] . . . Kč
a nemajetkové újmy . . . [DOPLNIT – výše] . . . Kč. Soud uložil
obžalovanému, aby nahradil způsobenou škodu v požadované
výši . . . [DOPLNIT – výše] . . . Kč. Pokud jde o náhradu
nemajetkové újmy, soud odkázal poškozenou na občansko-
právní řízení.

V prohlášení poškozené, podle § 43 odst. 4 trestního řádu,
poškozená uvedla, jaký negativní dopad měl/ly spáchaný/né
trestný/né čin/činy na její psychické zdraví. Je v permanentní

pěči psychiatra a dochází na psychoterapie. Její osobní život se
kvůli přetrvávajícímu traumatu výrazně zhoršil.

S ohledem na shora uvedené se navrhuje, aby Krajský
soud zrušil stanovisko soudu o náhradě nemajetkové újmy
a uložil nalézacímu soudu, aby nemajetková újma ve výši
. . . [DOPLNIT – výše] . . . Kč byla odsouzeným poškozené
zaplacena.

Důkazy: rozsudek, lékařská zpráva, event. znalecký posudek
z oboru zdravotnictví

V . . . , dne ___/___/___

.....
vlastnoruční podpis poškozené

³⁴ seznam adres jednotlivých soudů najdete na internetových stránkách
www.justice.cz

7. Prohlášení o dopadu trestného činu

Policie České republiky, Obvodní oddělení
 ... [DOPLNIT – adresa]

alter: Obvodní (okresní) Státní zastupitelství
 ... [DOPLNIT – adresa]

alter: [DOPLNIT] soud v [DOPLNIT]
 ... [DOPLNIT – adresa]

Ke sp. zn.: ... [DOPLNIT – spisovou značku]

Obviněný: ... [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození
 a bydliště]

Poškozená: ... [DOPLNIT – jméno a příjmení, datum narození
 a bydliště]

Popište:

a) **emoční dopad** – jak trestný čin ovlivnil mezilidské vztahy, jakékoliv emoce a pocity související s trestnou činností (hněv, strach, frustrace), následky na životním stylu (poruchy příjmu potravy a stravování, spavost, nebo naopak nespavost), psychologické následky (úzkost, stres, depresivní ladění)

b) **fyzický dopad** – utrpěná zranění, jak se zranění projevují ve Vašem fungování, zda přetrvávají, jakou podstupujete léčbu, jaká je prognóza případných nemocí a zranění

c) **finanční dopad** – ušlý zisk, výdaje spojené s odstraňováním následků trestného činu, ztráta zaměstnání

d) **další**

K prohlášení přiložte např.:

- lékařská potvrzení,
- doklady prokazující finanční dopad,
- dopisy, básně nebo obrazy, které mohou lépe vyjádřit, jak trestný čin ovlivnil život oběti.

V ... , dne ___/___/____

.....
 vlastnoruční podpis poškozené

8. Vzor žádosti o peněžitou pomoc Ministerstva spravedlnosti

1. Vyplňte čitelně osobní údaje o žadateli – oběti trestného činu:

Příjmení:

Jméno, příp. jména:

Datum narození:

Adresa bydliště:

Korespondenční adresa (v případě, že se liší
 od adresy bydliště):

Telefon: (* nepovinný údaj)

E-mail: (* nepovinný údaj)

Státní občanství:

2. Jestliže je žadatel zastoupen jinou osobou, vyplňte údaje o zástupci.

Zároveň přiložte listinu prokazující vznik zastoupení.

Příjmení:

Jméno, příp. jména:

Adresa bydliště nebo sídla:

Korespondenční adresa (v případě, že se liší od adresy
 bydliště nebo sídla):

Právní důvod zastoupení:

3. V případě, že je žadatel osobou pozůstalou po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, vyplňte též údaje o osobě zemřelé.

Přiložte doklad potvrzující úmrtí oběti.

Příjmení:

Jméno, příj. jména:

Datum narození:

Datum úmrtí:

Poslední adresa bydliště:

Státní občanství:

4. Uveďte údaje o vztahu mezi žadatelem (osobou pozůstalou po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela) a obětí, která v důsledku trestného činu zemřela.

Přiložte listiny tento vztah prokazující.

Uveďte, zda byl žadatel rodičem, manželem, registrovaným partnerem, dítětem nebo sourozencem oběti, která zemřela v důsledku trestného činu, a současně s obětí žil v době její smrti v domácnosti:

Uveďte, zda oběť, která v důsledku trestného činu zemřela, poskytovala nebo byla povinná poskytovat žadateli výživu:

Uveďte, zda je žadatel jedinou osobou splňující shora uvedené podmínky, nebo zda existují i další osoby, které tyto podmínky splňují. Uveďte jejich počet, pokud je Vám znám.

5. Uveďte údaje o posledním rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení a toto rozhodnutí přiložte.

Nemůžete-li takové rozhodnutí přiložit, označte orgán činný v trestním řízení, který o trestném činu naposledy konal řízení (včetně spisové značky). Zároveň uveďte údaje o osobě podezřelé ze spáchání trestného činu, pokud je Vám známa.

6. Uveďte datum, kdy byl trestný čin spáchán a kdy jste se dozvěděl/a o vzniku a rozsahu škody nebo nemajetkové újmy tímto činem způsobené.

7. Uveďte, zda a jakým způsobem jste uplatnil/a nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy na pachateli nebo jiné osobě, která za škodu nebo nemajetkovou újmu odpovídá. Současně uveďte, zda a v jakém rozsahu Vám byla škoda nebo nemajetková újma nahrazena.

K žádosti přiložte doklady prokazující uvedené skutečnosti. Tento bod není třeba vyplňovat, pokud nebyl pachatel trestného činu zjištěn.

8. Popište své majetkové a výdělkové poměry a uveďte, jak se změnil v důsledku spáchání trestného činu.

K žádosti přiložte též doklady prokazující uvedené skutečnosti.

Doklady o majetkových poměrech je možné nahradit čestným prohlášením.

Body 9. až 12. vyplňte, jestliže jste se stal/a obětí trestného činu, kterým Vám bylo ublíženo na zdraví, nebo Vám byla způsobena těžká újma na zdraví.

9. Uveďte, kdy začala a kdy skončila Vaše pracovní neschopnost způsobená trestným činem.

K žádosti přiložte lékařskou zprávu prokazující škodu vzniklou na zdraví a délku pracovní neschopnosti.

10. Uveďte, zda žádáte o poskytnutí peněžité pomoci ve výši paušální částky, nebo zda doložíte výši ušlého výdělku a nákladů léčení.

* Pokud se rozhodnete žádat o poskytnutí peněžité pomoci ve výši paušální částky, nemusíte již vyplňovat body 11. a 12. žádosti.

11. Uveďte výši nákladů spojených s léčením.

Přiložte doklady tuto částku prokazující.

12. Uveďte výši dávek nemocenského pojištění nebo invalidního důchodu a dobu po vzniku újmy na zdraví způsobené trestným činem, po kterou je žadatel pobírá či pobíral.

Přiložte doklady prokazující ušlý výdělek, výši dávek nemocenského pojištění nebo invalidního důchodu.

Bod 13. vyplňte, pokud je žadatel, který utrpěl nemajetkovou újmu, obětí trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo dítětem, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby.

13. Uved'te výši nákladů vynaložených na odbornou psychoterapii, fyzioterapii či jiné odborné služby zaměřené na nápravu vzniklé nemajetkové újmy.

Přiložte doklady prokazující uvedenou výši těchto nákladů.

14. Uved'te, zda žádáte poukázat peněžitou pomoc prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, či převodem na účet; v takovém případě uved'te číslo svého účtu.

9. Vzor čestného prohlášení pro účely poskytnutí peněžité pomoci Ministerstva spravedlnosti

Já níže podepsaný/podepsaná tímto prohlašuji, že údaje uvedené v této žádosti odpovídají skutečnosti.

Prohlašuji, že mé majetkové poměry jsou takové, že trestným činem, jehož jsem byl/a obětí, se zhoršila má sociální situace. Majetková či nemajetková újma takto mi způsobená nebyla dosud plně uhrazena.

Prohlašuji, že jsem nárok na peněžitou pomoc nebo obdobný nárok na odškodnění újmy způsobené mi trestným činem neuplatnil/a v žádném jiném státě než v České republice.

Beru na vědomí, že můj nárok na náhradu škody nebo zadostiučinění za nemajetkovou újmu, který mám proti pachateli, přechází podle ustanovení § 33 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, na Českou republiku, a to v rozsahu poskytnuté peněžité pomoci.

Beru rovněž na vědomí, že úmyslným uvedením nesprávného nebo neúplného údaje nebo jeho zatajením za účelem získání neoprávněné výhody se mohu dopustit přestupku podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) či b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Rovněž beru na vědomí, že neoprávněné získání peněžité pomoci může být kvalifikováno jako naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu podle ustanovení § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

V . . . , dne __/__/____

.....

jméno a podpis žadatele/ky

Slovníček pojmů

Copingové mechanismy	komenzační nebo zvládací mechanismy, pomáhající vyrovnat se s mimořádně zátěžovou situací
Deprese	duševní porucha spadající do afektivních poruch (různé závažné poruchy nálady dlouhodobého charakteru)
Důvěrník	osoba, která vás bude doprovázet trestním řízením a poskytovat vám psychickou podporu. Měl by to být tedy někdo, komu důvěřujete. Důvěrník nemůže do průběhu úkonů zasahovat. Může být také zároveň vaším zmocněncem. Nemůže jím však být ten, kdo je zároveň v řízení obviněným, obhájcem, svědkem, znalcem nebo tlumočnickem
Druhotná újma / Sekundární viktimizace	přidaná psychická zátěž pro oběť při necitlivě prováděném výslechu, lékařském vyšetření atd. Újma, která nebyla oběti způsobena trestným činem, ale vznikla v důsledku přístupu Policie České republiky, orgánů činných v trestním řízení a dalších orgánů veřejné moci, poskytovatelů zdravotních služeb, subjektů zapsaných v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, znalců, tlumočnicků, obhájců a sdělovacích prostředků k ní (§ 2 odst. 5 ZOTČ)
Flashback	opakované, nutkavě se vracející vzpomínky na traumatickou událost
Fobie	úzkostná porucha charakterizovaná chorobným strachem ze situací, lidí či objektů
Incest	sexuální styk mezi jedinci tak blízkými příbuznými, že je mezi nimi proto vyloučené legální manželství (§ 188 TZ)

Neodkladný a neopakovatelný úkon	neodkladný úkon je ten, který je potřeba provést okamžitě, jelikož jeho provedení před soudem by již nebylo možné, protože hrozí nebezpečí zničení či zmaření důkazu. Jedná se např. o ohledání místa činu, prohlídku těla a odběr krve. Neopakovatelný úkon je ten, který již nebude možné znovu provést. Jedná se např. o výslech umírajícího svědka a nebo svědka, který se chystá odcestovat.
Orgány činné v trestním řízení (OČŘ)	soud, státní zástupce a policejní orgán (§ 12 TŘ)
Osoba blízká	příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní (§ 125 TZ)
Panická ataka	panická porucha je psychická porucha charakterizovaná opakovanými záchvaty intenzivního strachu a vnitřní nepohody, které vznikají náhle bez zjevné příčiny. Tyto záchvaty neboli epizody jsou nazývány panickými atakami
Pedofil	člověk, kterého sexuálně přitahují převážně nebo výlučně předpubertální děti nebo děti v rané pubertě a rovněž je schopen se do nich zamilovat
Poruchy příjmu potravy	psychické poruchy charakterizované patologickým jídelním chováním a vnímáním vlastního těla
Posttraumatická stresová porucha	duševní porucha, která vzniká po náhlých, život či osobní integritu ohrožujících událostech
Rape culture	způsoby, kterými společnost normalizuje sexuální násilí a obviňuje z něj oběť samotnou

Restorativní programy	nástroj tzv. restorativní justice – přístupu, který pojímá spravedlnost jako snahu o obnovu a uzdravení veškerých škod, které byly kriminalitou napáchány. Programy kladou důraz na potřeby oběti i všech ostatních osob zasažených trestným činem a napomáhají mimo jiné k obnově narušených mezilidských vztahů. Může se jednat o poradenství, terapii, mediaci apod.
Sebepoškozování	záměrné fyzické poškozování sebe sama
Trauma	duševní stav, ke kterému dochází v důsledku prožití extrémně děsivého zážitku, který závažně narušuje naši duševní a tělesnou integritu
Úzkost	nepříjemný emoční stav, jehož příčinu není možné definovat, který zahrnuje například strach, zlé předtuchy a obavy a je často provázen fyzickými příznaky, jako je bušení srdce, zrychlený dech, chvění rukou a podobně
Znásilnění	znásilnění se dopustí ten, kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného. (§ 185, TZ)
Zmocněnec v trestním řízení	osoba, která vás bude v trestním řízení zastupovat. Nemusí mít právní vzdělání, může jím tedy být nejen advokát, ale také váš známý či příbuzný. Může za vás podávat návrhy na policii či u soudu, podávat opravné prostředky a námítky, účastnit se procesních úkonů. Nemůže však za vás podat svědeckou výpověď
Zvlášť zranitelná oběť	a) dítě, b) osoba, která je vysokého věku nebo je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým handicapem nebo smyslovým poškozením, pokud tyto skutečnosti mohou vzhledem k okolnostem případu a poměrům této osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy, c) oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 TZ) nebo trestného činu teroristického útoku (§ 311 TZ),

d) oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestného činu, který zahrnoval nátlak, násilí či pohrůžku násilím, trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo oběť trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní. (§ 2 odst. 4 ZOTČ)

Důležité kontakty a adresy

Akutní pomoc

158 policie (nebo **112**)

155 lékařská první pomoc

Nestátní neziskové organizace

Bílý kruh bezpečí

pomoc a poradenství obětem trestných činů a domácího násilí

U Trojice 2, Praha 5

tel.: **116 006** (nonstop)

linka pomoci obětem trestné činnosti a domácího násilí

e-mail: bkb.praha@bkb.cz

www.bkb.cz

další pobočky:

- Brno: +420 541 218 122
- České Budějovice: +420 734 479 644
- Jihlava: +420 606 631 551
- Liberec: +420 485 150 707
- Olomouc: +420 585 423 857
- Ostrava: +420 597 489 204
- Pardubice: +420 732 923 462
- Plzeň: +420 734 157 200

Dětské krizové centrum

pomoc týraným, sexuálně zneužívaným či zanedbávaným dětem

V Zápolí 1250/21, Praha 4 – Michle

tel.: +420 **241 480 511**

mobil: +420 **777 664 672**

e-mail: ambulance@ditekrize.cz

www.ditekrize.cz

In IUSTITIA

**pomoc obětem násilí z nenávisti,
projevů nesnášenlivosti a genderového násilí**

Rybná 24, Praha 1
tel.: +420 773 177 636, +420 212 242 300
e-mail: in-ius@in-ius.cz, poradna@in-ius.cz
www.in-ius.cz

Konsent

**zvyšování informovanosti o sexuálním násilí, svépomocné
skupiny pro oběti sexuálního násilí**

Pod Starou školou 69, Praha 6
e-mail: info@konsent.cz
www.konsent.cz

La Strada

**pomoc obětem obchodu s lidmi a vykořisťování, včetně
obchodu se ženami a nucené prostituce**

P. O. Box 305, 111 21 Praha 1
tel.: +420 222 721 810
e-mail: lastrada@strada.cz
www.strada.cz

Linka bezpečí

**poradenství a nonstop krizová linka pro děti, mládež
a studující do 26 let**

tel.: 116 111
e-mail: pomoc@linkabezpeci.cz
www.linkabezpeci.cz

Persefona

**pomoc a poradenství obětem sexuálního
a domácího násilí v Brně**

Gorkého 17, Brno
tel.: +420 737 834 345, +420 545 245 996
e-mail: poradna@persefona.cz, domacinasili@persefona.cz
www.persefona.cz

profem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o. p. s.

**pomoc a poradenství obětem sexuálního
a domácího násilí v Praze a Středočeském kraji**

V Luhu 715/6, Praha 4
tel.: +420 608 222 277
e-mail: info@profem.cz
www.profem.cz

další pobočky: Příbram, Beroun, Benešov: +420 608 222 277

Krizové centrum RIAPS

nonstop krizová intervence a psychologická podpora

Chelčického 39, Praha 3
tel.: +420 222 586 768
e-mail: kamila.jiristova@csspraha.cz
www.csspraha.cz/krizove-centrum-riaps-krizova-intervence-
a-psychologicka-podpora

Pražská linka důvěry

**nonstop telefonická krizová pomoc,
chatová krizová pomoc**

tel.: +420 222 580 697
e-mail: linka.duvery@csspraha.cz
www.csspraha.cz/prazska-linka-duvery, www.chat-pomoc.cz

Rozkoš bez rizika

**poradenství a podpora sexuálním pracovním,
včetně tématu násilí v sexbyznysu**

Bolzanova 1, Praha 1
tel.: +420 777 180 187
e-mail: praha@rozkosbezrizika.cz
www.rozkosbezrizika.cz

další pobočky:

Brno: +420 722 938 044
České Budějovice: +420 775 133 133
Ostrava: +420 777 180 186

SASA Praha

svépomocná skupina pro přeživší sexuálního útoku

Křesťanský domov mládeže

Francouzská 585/1, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

tel.: +420 603 312 958

e-mail: sasa.prague@gmail.com

www.sasa.obetiznasilneni.cz

další pobočka: Brno: +420 776 190 345

Další užitečné kontakty

Kancelář veřejného ochránce práv

Údolní 39, Brno

tel.: +420 542 542 888

e-mail: podatelna@ochrance.cz

www.ochrance.cz

Ministerstvo spravedlnosti ČR

Vyšehradská 424/16, Nové Město

tel.: +420 221 997 106, 107, 108

www.justice.cz

Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů

<https://otc.justice.cz/>

Odborná literatura

BENEDICT, H., 2003. To není vaše vina! Praha: ONE WOMAN PRESS. ISBN 80-86356-17-5.

BRICHČINOVÁ, L. Vliv skupiny SASA na léčbu a integraci traumatu ze znásilnění. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Evangelická teologická fakulta. Katedra teologické etiky. Vedoucí práce Ivana Čihánková.

KUTÁLKOVÁ, P., KOBOVÁ, L., 2014. Sexuální násilí, proč se nikdo neptá? Praha: In IUSTITIA. ISBN 978-80-260-5793-2.

WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2002. World Report on Violence and Health. Geneva: World Health Organization. ISBN 92-4-154561-5.

Internetové zdroje

HALL, M., HALL, J. The long-term effects of childhood sexual abuse: Counseling implications. VISTAS Online [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: https://www.counseling.org/docs/disaster-and-trauma_sexual-abuse/long-term-effects-of-childhood-sexual-abuse.pdf.

INSTITUT NATIONAL DE SANTÉ PUBLIQUE DU QUÉBEC. Media Kit on Sexual Assault: Consequences. In: Institut national de santé publique du Québec [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.inspq.qc.ca/en/sexual-assault/understanding-sexual-assault/consequences>.

JEŽKOVÁ, Z. Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí. In: Rodina.cz [online]. 14.11.2012 [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.rodina.cz/clanek9062.htm>.

KOVÁŘ P., ČEPIČKÝ P., DVOŘÁK V. Doporučený postup k vyšetřování obětí sexuální agrese při poskytování péče obětem znásilnění a sexuálního zneužívání. Česká gynekologie [online]. 2009, 74 (4), s. 309-316 [cit. 28.10.2019]. ISSN 1805-4455. Dostupné z: <http://www.gynultrazvuk.cz/data/clanky/10/dokumenty/j-2009-4-doporuceny-postup-k-vysetrovani-obeti-sexualni-agrese-pri-poskytovani-pecce-obetem-znasilneni-a-sexualniho-zneuzivani.pdf>.

MARSHALL UNIVERSITY. Types of Sexual Assault. In: Marshall University [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.marshall.edu/wcenter/sexual-assault/types-of-sexual-assault/>.

PERSEFONA. Co si představit pod pojmem sexuální násilí. In: Persefona [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-sexualni-nasilii>.

RAINN. Perpetrators of Sexual Violence: Statistics. In: RAINN [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.rainn.org/statistics/perpetrators-sexual-violence>.

RAINN. Recovering from Sexual Violence. In: RAINN [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.rainn.org/recovering-sexual-violence>.

RAPE CRISIS SCOTLAND HELPLINE. Information for survivors of sexual violence. Healing from sexual violence. In: Rape Crisis Scotland [online]. 2013 [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.rapecrisisscotland.org.uk/publications/RCS-supportresources-healing.pdf>.

SAMUEL MERRITT UNIVERSITY. Sexual Assault and Violence Prevention Resources. In: Samuel Merritt University [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: https://www.samuelmerritt.edu/sexual_violence/effects.

SEXUAL ASSAULT SUPPORT SERVICE. It's happened to me – information for adults who have been sexually assaulted. Fact Sheet. In: Sexual Assault Support Service [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: https://www.sass.org.au/sites/default/files/resources/its-happened-me-information-adults-who-have-been-sexually-assaulted_0.pdf.

UNIVERSITY OF NORTH ALABAMA. Coping with Sexual Assault: A Guide to Resolution, Healing and Recovery. In: University of North Alabama [online]. [cit. 28.10.2019]. Dostupné z: <https://www.una.edu/assault/coping.pdf>.

Zákony

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, v platném znění

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění

Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka, v platném znění

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění

Metodiky a doporučení

Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví

Nejste na to sama

**Informace pro oběti
sexuálního násilí a jejich blízké**

Dana Pokorná, Veronika Ježková

1. vydání, 2019

vydal proFem – centrum pro oběti
domácího a sexuální násilí, o. p. s.,
V Luhu 715/6, 140 00 Praha 4 – Nusle
tel.: 774 433 002
e-mail: info@profem.cz
www.profem.cz

redakce: Eva Michálková, Jitka Poláková, Lidka Brichcínová,
Simona Šimíčková, Kateřina Mužíková, Lukáš Straňák
jazyková korektura: Magdaléna Smějsíková
grafická úprava a sazba: Jana Štěpánová, RedGreenBlue
ilustrace: Tomáš Kypta, Jana Štěpánová
tisk: TISKÁRNA PROTISK, s. r. o., České Budějovice

ISBN: 978-80-907512-1-7

PROFEM
— | PRÁVO
— | POMOC

ISBN: 978-80-907512-1-7

